

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie
ul. Miła 26
77-100 Bytów
Tel./fax 59 822 80 68
www.pcprbytow.pl

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI I EFEKTÓW PRACY POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE W BYTOWIE W 2013 R.

**głównego koordynatora i realizatora zadań polityki
społecznej w powiecie bytowskim**

ZESTAWIENIE POTRZEB W ZAKRESIE SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

ZESTAWIENIE POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU

ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2012 – 2014

SPRAWOZDANIE ZE STANU REALIZACJI POWIATOWEGO

PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ

OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2013-2016

Niniejsze sprawozdanie zawiera informacje dotyczące realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, jak również realizacji programu pilotażowego „Aktywny Samorząd” oraz projektu systemowego „Przestrzenie rozwoju” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Przy PCPR w Bytowie funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, dlatego też oczywistym wydało się zamieszczenie danych liczbowych dotyczących działalności Zespołu. W związku z tym, że PCPR w Bytowie pełni funkcję organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie bytowskim, jak również koordynatora powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w sprawozdaniu zawarto także informacje dotyczące realizacji zadań oraz efektów pracy w/w programów. Jednocześnie zapewniam Państwa, że w Powiecie Bytowskim funkcjonuje sprawny, jednak nadal wymagający udoskonalania system, pozwalający na uzyskanie profesjonalnej pomocy i wsparcia, a powiatowe jednostki organizacyjne pomocy społecznej ustawicznie podnoszą standard oferowanych usług.

Sporządziła: Marzena Bazner
Dorota Strzyżewska
Iwona Treder

Zatwierdził: Wojciech Kwaśniewski

SPIS TREŚCI

I.	PODSTAWY PRAWNE FUNKCJONOWANIA JEDNOSTKI, ZADANIA	2
II.	STRUKTURA ORGANIZACYJNA I KADRA PCPR	7
III.	BUDŻET PCPR W 2013 R.	10
IV.	REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ.....	11
V.	REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	18
1.	Pieczą zastępczą	18
1.1.	Rodzinna pieczę zastępczą	19
1.2.	Instytucjonalna pieczę zastępczą	26
2.	Realizacja zadań związanych z naborem, szkoleniem i kwalifikowaniem kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego	28
3.	Realizacja zadań mających na celu doskonalenie kwalifikacji, pomoc i wsparcie rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka	30
4.	Działania ukierunkowane na pomoc i wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne.....	33
5.	Inne działania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej realizowane przez PCPR w Bytowie.....	36
VI.	REALIZACJA PROJEKTU SYSTEMOWEGO „PRZESTRZENIE ROZWOJU”	41
VII.	REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU REHABILITACJI OSÓB NIEPENOSPRAWNYCH.....	43
VIII.	DZIAŁALNOŚĆ POWIATOWEGO ZESPOŁU DO SPRAW ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	49
	SPIS ZAŁĄCZNIKÓW... ..	51

I. PODSTAWY PRAWNE FUNKCJONOWANIA JEDNOSTKI, ZADANIA

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie zostało powołane Uchwałą Nr IV/11/98 Rady Powiatu Bytowskiego z dnia 29.12.1998 r. i rozpoczęło swoją działalność z dniem 01.01.1999 r. Centrum jest jednostką organizacyjną powiatu bytowskiego, prowadzoną w formie jednostki budżetowej powiatu, utworzoną w celu wykonywania zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej – systemu pieczy zastępczej. Centrum podporządkowane jest bezpośrednio Zarządowi Powiatu. Swoim działaniem obejmuje obszar powiatu bytowskiego. Podstawą gospodarki finansowej Centrum jest roczny plan finansowy, sporządzony na rok budżetowy zgodnie z obowiązującą procedurą budżetową.

Do zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie należy m.in.:

1. Opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem \ społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.
2. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa.
3. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnianie oraz kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze.
4. Pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się.
5. Pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.
6. Prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób.
7. Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
8. Prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej.
9. Udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach.

10. Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu.
11. Doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu.
12. Podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.
13. Sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.
14. Sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej.

Do zadań powiatu z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej należy:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.
2. Zapewnianie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych.
3. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.
4. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.
5. Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.
6. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego.
7. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
  - grup wsparcia,
  - specjalistycznego poradnictwa.
8. Powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo – wychowawczych.
9. Wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.
10. Zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.
11. Prowadzenie rejestru danych, o którym mowa w art. 46.
12. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.
13. Finansowanie:
  - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka,

- placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
- b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
  - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.
14. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3.
15. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o której mowa w art. 193 ust. 8.

W związku z tym, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie Zarządzeniem Nr 60/2011 Starosty Bytowskiego z dnia 19 października 2011r. zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zajmuje się również realizacją zadań zarezerwowanych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej właśnie dla organizatora. Do zadań tych należy w szczególności:

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej.
3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
4. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
5. Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.
6. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych
7. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy.

8. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi.
9. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
10. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.
11. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.
12. Prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą.
13. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
14. Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.
15. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy.
16. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.
17. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Część zadań własnych powiatu z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej realizowanych przez PCPR w Bytowie pokrywa się z zadaniami organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Biorąc pod uwagę fakt, że PCPR pełni również funkcję organizatora, sposób realizacji niniejszych zadań wraz z efektami pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej został przedstawiony w niniejszym sprawozdaniu łącznie, a informacje zamieszczone są w rozdziale zatytułowanym „Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej”.

Do zadań powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych należy:

1. Opracowywanie i realizacja, zgodnych ze strategią rozwoju województwa, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
  - rehabilitacji społecznej,

- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
- 2.** Podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
- 3.** Współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
- 4.** Dofinansowanie:
  - a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
  - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
  - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
  - d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
  - e) kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

II. STRUKTURA ORGANIZACYJNA I KADRA PCPR

Struktura organizacyjna Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie, zakres działania poszczególnych komórek organizacyjnych Centrum reguluje Statut Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie uchwalony przez Radę Powiatu Bytowskiego Uchwałą Nr XIV/112/2012 z dnia 22.03.2012 r. oraz Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie uchwalony Uchwałą Zarządu Powiatu Bytowskiego Nr 67/197/2011. Na mocy w/w dokumentów w skład Centrum wchodzi następujące komórki organizacyjne i samodzielne stanowiska pracy:

- Dział Pieczy Zastępczej i Realizacji Świadczeń Socjalnych,
- Dział Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych,
- Dział Finansowy,
- Dział Obsługi Administracyjnej,
- Dział Obsługi Projektów,
- Radca Prawny.

Na dzień 31 grudnia 2013 w jednostce zatrudnionych było 23 pracowników w tym: 2 na stanowiskach kierowniczych urzędniczych, 9 na stanowiskach urzędniczych, 1 na stanowisku pomoc biurowa 1 osoba na stanowisku obsługi.

Na stanowiskach merytorycznych realizujących zadania jednostki zatrudnionych było 9 pracowników w tym: 1 aspirant pracy socjalnej, 1 koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, 1 specjalista pracy socjalnej, 2 specjalistów pracy z rodziną, 1 psycholog, 2 koordynatorów projektu, 1 pracownik socjalny – doradca ds. osób niepełnosprawnych,.

Jedna osoba była zatrudniona w niepełnym wymiarze czasu pracy tj ½ etatu pełniła obowiązki koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i ½ etatu pełniła obowiązki Członka powiatowego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności.

Tabela 1.

Wykaz szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy poszczególnych działów PCPR w Bytowie w 2013 r.

Dział	Temat szkolenia	Miejsce szkolenia	Liczba uczestników
DPZRŚ	Obsługa oprogramowania dziedzinowego OU POMOST	Warszawa	2
	Ochrona danych osobowych w jednostkach pomocy społecznej	Słupsk	2
	Organizowanie społeczności lokalnej- Aktywna pomoc społeczna w ramach projektu systemowego Tworzenie rozwijanie standardów ustawowych pomocy społecznej	Słupsk	1

	Zastosowanie przepisów prawa w realizacji zadań jednostek pomocy społecznej - zadania powiatu	Bolszewo	2
	Ochrona danych osobowych w jednostkach samorządu terytorialnego	Bytów	4
	Budowanie partnerstw lokalnych	Jastrzębia Góra	1
	Szkoła liderów przedsiębiorstw społecznych	Bolszewo	1
	Rodzinna Piecza zastępcza- kwalifikacja, szkolenie, ocena i nadzór – praktyka i aspekty prawne	Toruń	2
	Warsztaty pracy z klientem w podejściu skoncentrowanym na rozwiązaniach	Bolszewo	1
	Warsztat samoobrony	Władysławowo	2
	Praca z rodziną – szkolenie dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Jastrzębia Góra	2
	Kurs języka migowego	Gdańsk	1
	Oddziaływania Wychowawcze terapeutyczne wobec dziecka z zaburzeniami zachowania	Władysławowo	1
	Praktyczne umiejętności w pomocy psychologicznej		1
	Praca w zespołach interdyscyplinarnych	Warszawa	1
DOP	Monitoring i ewaluacja projektu w ramach PO KL	Słupsk	1
	Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej	Słupsk	1
	Budowanie partnerstw lokalnych	Jastrzębia Góra	1
	Zakładanie i prowadzenie stowarzyszenia i fundacji	Bytów	1
DYREKTOR	Ochrona dziecka przed przemocą	Gdańsk	1
	Zakładanie i prowadzenie stowarzyszenia i fundacji	Słupsk	1
	Wizyta studyjna-doskonalenie kompetencji zawodowych pracowników pomocy społecznej	Międzygórze	1 1
	Kontrola zarządcza na tle wyników kontroli PIO o NIK	Gdynia	1
	Trening interpersonalny dla pracowników pomocy społecznej i integracji społecznej	Władysławowo	1
	Warsztaty dotyczące realizacji zadań powiatu w obszarze pieczy zastępczej	Gdynia	1
DFN	Zasady rozliczania projektów współfinansowanych ze środków unijnych	Jastrzębia Góra	1
	Zakładanie i prowadzenie stowarzyszenia i fundacji	Słupsk	1
	Kontrola zarządcza na tle wyników kontroli	Gdynia	1

	RIO o NIK		
	Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych 2013	Gdańsk	1
DOA	Zamówienia publiczne poniżej 14 tys euro	Wrocław	1
	Dokumentacja kadrowo-płacowa	Gdańsk	1

Źródło: Opracowanie własne

Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie podnosili swoje kwalifikacje podejmując również naukę na studiach podyplomowych. W roku 2013 jeden pracownik zakończył studia podyplomowe na wydziale nauk społecznych w zakresie organizacji pomocy społecznej Uniwersytet Gdański.

III. BUDŻET PCPR W 2013 R.

Dział 812 rozdział 85218 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Plan	961 358,00 zł
Wydatki	887 611,41 zł
w tym:	
Wynagrodzenia + pochodne	739 773,50 zł
Działalność PCPR	147 837,91 zł

Dział 852 rozdział 85201 Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze

Plan	109 100,00 zł
Wydatki	87 039,23 zł

Dział 852 rozdział 85204 Rodziny zastępcze

Plan	2 241 630,00 zł
Wydatki	2 141 606,65 zł

w tym:

Projekt „Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”	25 394,23 zł

Projekt „Szkolenia rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego”	68 166,39 zł

Dział 852 rozdział 85205 Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Plan	5 000,00 zł
Wydatki	5 000,00 zł

Dział 852 rozdział 85295 Działalność pozostała

Plan	3 500,00 zł
Wydatki	1 728,01 zł

Dział 853 rozdział 85395 – pozostała działalność projekt systemowy

„Przestrzenie rozwoju”

Plan	428 912,00 zł
Wydatkowanie	348 695,93 zł

Dział 853 rozdział 85321 Orzecznictwo

Plan	240 224,00 zł
Wydatki	223 444,27 zł

w tym:

Wysokość dotacji z Urzędu Wojewódzkiego:	160 800,00 zł
Środki powiatu	62 644,27 zł

Środki PFRON Aktywny Samorząd

Plan	294 406,17 zł
Wydatki	285 759,52 zł

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie pozyskało środki finansowe w ramach „Resortowego Programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2013 - asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”. Pozyskane środki zostały przeznaczone na dofinansowanie do wynagrodzeń koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w PCPR.

IV. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182 z póź. zm.). Część zadań wskazanych do realizacji w w/w ustawie w latach ubiegłych, od 1 stycznia 2012r. regulują przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r. poz. 135 z póź. zm.). Do pozostałych należą:

- 1.** Opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami

PCPR w Bytowie realizuje „Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Bytowskim na lata 2007-2013”, która została przyjęta Uchwałą Nr XII/85/2007 Rady Powiatu Bytowskiego z dnia 29 listopada 2007r. Ponadto realizowany jest „Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Bytowskim na lata 2014-2020”, uchwalonego Uchwałą Nr XXIX/255/2014 Rady Powiatu Bytowskiego z dnia 27 marca 2014r.

- 2.** Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnianie oraz kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze

W okresie sprawozdawczym 6 osób opuszczających specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze bądź młodzieżowe ośrodki wychowawcze otrzymało pomoc pieniężną z tytułu kontynuowania nauki. 1 osobie przyznano pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej. 3 osoby otrzymały pomoc pieniężną na usamodzielnienie. Łącznie zrealizowano 54 świadczenia na rzecz 8 osób usamodzielnianych w łącznej kwocie wynoszącej 34.571 zł.

Tabela 2.

Pomoc pieniężna i rzeczowa przyznana osobom opuszczającym specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze i młodzieżowe ośrodki wychowawcze w 2013r.

Rodzaj udzielonej pomocy	Ilość osób, które skorzystały ze wsparcia	Liczba wypłaconych świadczeń	Łączna kwota świadczeń dla osób opuszczających: Placówki (MOW, MOS, ZP, SOSW)
Pomoc pieniężna z tyt. kontynuowania nauki	6	50	24.689
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	3	3	8.235
Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	1	1	1.647
Razem:	8*	54	34.571

Źródło: Opracowanie własne

*wartość 8 nie jest równa sumie cyfr przedstawionych w kolumnie dotyczącej ilości osób, które skorzystały ze wsparcia, gdyż dwie osoby skorzystały z dwóch rodzajów pomocy.

3. Pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się

Pracownicy Centrum są przygotowani do tego, aby nieść pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się. Praca z osobami z w/w grupy społecznej polega przede wszystkim na pracy socjalnej, monitorowaniu realizacji indywidualnych programów usamodzielniania, jak również nawiązywana jest współpraca z instytucjami pomocy społecznej, jednostkami samorządowymi i innymi, w zakresie wynikającym z indywidualnych potrzeb wychowanków, celem ich integracji ze środowiskiem i udzielenia pomocy w przystosowaniu się.

4. Pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, mających trudności w integracji ze środowiskiem

W okresie sprawozdawczym nie było potrzeby udzielania w/w pomocy, gdyż na terenie powiatu bytowskiego nie było cudzoziemców, którzy uzyskali w

Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, mających trudności w integracji ze środowiskiem.

5. Prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób

Osoba wymagająca całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogąca samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych może zostać umieszczona w domu pomocy społecznej. Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone dzielą się na domy dla osób w podeszłym wieku, osób przewlekle somatycznie chorych, osób przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób niepełnosprawnych fizycznie.

Na terenie naszego powiatu znajduje się jeden Dom Pomocy Społecznej w Parchowie. Jest to placówka dla dzieci i młodzieży żeńskiej niepełnosprawnej intelektualnie, dysponuje 70 miejscami, prowadzony jest przez Zgromadzenie Sióstr Samarytanek. Decyzję o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydaje starosta powiatu prowadzący dom, lub działający z jego upoważnienia dyrektor PCPR. Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania, ustalonego przez starostę i ogłoszonego w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 11/2012 Starosty Bytowskiego z dnia 19 marca 2012r. w sprawie ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania w 2012r. mieszkańca Domu Pomocy Społecznej w Parchowie, dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu: socjalizacyjnej i interwencyjnej w Zespole Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Bytowie oraz dziecka w placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego prowadzonych na zlecenie powiatu bytowskiego w 2012 roku miesięczny koszt utrzymania jednego mieszkańca w okresie od 01.01.2013r. do 28.02.2013r. wynosił 2.719 zł, natomiast zgodnie z Zarządzeniem Nr 5/2013 Starosty Bytowskiego z dnia 12 lutego 2013r. w sprawie ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania w 2013r. mieszkańca Domu Pomocy Społecznej w Parchowie, dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego prowadzonych na zlecenie powiatu bytowskiego w 2013 roku przez Fundację „Rademenes” z siedzibą w Bytowie przy ul. Wolności 3 miesięczny koszt utrzymania jednego mieszkańca w okresie od 01.03.2013r. do 31.12.2013r. wynosił 2.965 zł.

W okresie sprawozdawczym w Domu Pomocy Społecznej w Parchowie zatrudnionych było 49 osób, w tym:

- 1 pracownik socjalny,
- 1 instruktor terapii zajęciowej,
- 2 pielęgniarki,
- 7 opiekunek,

- 22 pokojowych,
- 1 fizjoterapeuta,
- 1 kierowca,
- 1 pracownik gospodarczy,
- 1 siostra dyrektor,
- 1 główna księgowa,
- 1 szef kuchni,
- 1 kucharka,
- 3 referentów,
- 2 kapelanów,
- 1 księgowa,
- 1 magazynier,
- 2 pomoce kuchenne.

Na dzień 31 grudnia 2013r. w placówce przebywało 71 osób.

6. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa

W 2013r. w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie zwiększył się dostęp do specjalistycznego poradnictwa, ze względu na zwiększenie ilości godzin przyjęć przez zatrudnionego psychologa, który świadczy pomoc psychologiczną przez 5 dni w tygodniu w godzinach urzędowania Centrum. PCPR w Bytowie zatrudnia łącznie 2 psychologów i 1 radcę prawnego, którzy udzielają pomocy i wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego osobom i rodzinom zgłaszającym się z różnego rodzaju trudnościami oraz znajdującym się w kryzysie.

W okresie sprawozdawczym zatrudnieni psycholodzy udzielili 398 porad na rzecz 128 osób. Do najczęstszych powodów zgłaszania się po pomoc psychologiczną należały problemy rodzinne, problemy małżeńskie, wychowawcze, sytuacyjne, przemoc domowa, uzależnienia, stany depresyjne, kryzysy sytuacyjne. Radca prawny udzielił 160 porad prawnych, w tym 8 na rzecz rodzin zastępczych. Do najczęstszych problemów zgłaszanych przez osoby korzystające z porad prawnych należały: problemy rodzinne, uzależnienia członka rodziny, alimenty.

Zorganizowany został również „Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc”. Celem nadrzędnym programu było zatrzymanie przemocy w rodzinie. Do celów szczegółowych zalicza się:

- Pomoc osobom stosującym przemoc w zaprzestaniu jej stosowania,
- Pomoc w odzyskaniu kontroli nad zachowaniami, w radzeniu sobie z uczuciami (na poziomie emocjonalnym),
- Zmiana przekonań (na poziomie poznawczym) związanych z kształtowaniem się tożsamości i ich wpływu na zachowania (w tym: rola kobiety i mężczyzny we współczesnym świecie i w rodzinie),
- Uczenie komunikacji i wywierania wpływu w kontaktach interpersonalnych – bez stosowania przemocy (na poziomie zachowań).

Cykl programowy obejmował konsultacje indywidualne z psychologiem oraz zajęcia psycho-edukacyjne, program z wynikiem pozytywnym ukończyły 4 osoby.

7. Prowadzenie Ośrodków Interwencji Kryzysowej

Powiat Bytowski nie dysponuje zasobem w postaci Ośrodka Interwencji Kryzysowej. PCPR w Bytowie świadczy pomoc osobom znajdującym się w kryzysie. W strukturach PCPR wyodrębniony jest Punkt Interwencji Kryzysowej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z 12 marca 2004r. art. 47 ust. 1 – 3, interwencja kryzysowa stanowi zespół działań interdyscyplinarnych podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Interwencję kryzysową podejmuje się wobec osób i rodzin bez względu na posiadany dochód. W ramach interwencji kryzysowej udziela się natychmiastowego wsparcia psychologicznego, prawnego, socjalnego w zależności od potrzeb, bądź schronienia. Działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie wobec interwencji kryzysowej określa Regulamin organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie § 9 ust.3 pkt. 4 – 6 mówiący o prowadzeniu poradnictwa specjalistycznego i interwencji kryzysowej, udzielaniu świadczeń w postaci interwencji kryzysowej oraz współpracy z innymi działami PCPR w celu udzielania pomocy osobom pozostającym w interwencji kryzysowej.

Punkt Interwencji Kryzysowej udziela schronienia na pobyt czasowy w hotelu „Dom Sportowca” przy Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji w Bytowie, przy ul. A Mickiewicza 13. W 2013r. udzielono zabezpieczenia w formie schronienia na pobyt czasowy w hotelu „Dom Sportowca” 1 osobie na czas unormowania jej sytuacji życiowej. Osoba ta opuściła PIK również w 2013r. Umieszczenie w Punkcie Interwencji Kryzysowej nastąpiło na podstawie skierowania wydawanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie. Poniesiony przez PCPR w Bytowie, roczny koszt utrzymania osoby przebywającej w PIK w 2013r. wyniósł 208 zł.

8. Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną. Pobyt w mieszkaniu chronionym może być przyznany osobie, która ze względu na sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.ggrtw

W powiecie bytowskim znajduje się jedno mieszkanie chronione. Warunki korzystania z mieszkań chronionych regulują: Uchwała Nr V/37/2011 Rady Powiatu Bytowskiego z dnia 31 marca 2011r. dotycząca szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym, uchwała Nr XXVI/232/2013 Rady Powiatu Bytowskiego z dnia 21 listopada 2013r. oraz Regulamin, określający zasady funkcjonowania i użytkowania mieszkań chronionych obowiązujący od 12 kwietnia 2011r. Nadzór nad mieszkaniem chronionym sprawuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie. Osoba kontrolująca, jak również wspierająca mieszkańców jest pracownik socjalny.

W 2013r. mieszkanie chronione przy ul. Domańskiego 2 w Bytowie zamieszkiwało 3 wychowanków, którzy opuścili pieczę zastępczą i realizowali indywidualne programy usamodzielniania. Warunkiem zasiedlenia mieszkania było zawarcie i podpisanie umowy użytkowania z Dyrektorem PCPR w Bytowie, co stanowiło podstawę do przekazania kluczy do lokalu. W okresie sprawozdawczym podpisano 1 umowę i 4 aneksy do umowy. Koszty utrzymania lokalu dzielone były przez liczbę osób wspólnie zamieszkujących, przy czym 1 osoba ponosiła 100% miesięcznych odpłatności, a 2 pozostałe były zwolnione z opłat. Roczny koszt utrzymania mieszkania chronionego wyniósł 5.356,05 zł, z czego kwotą 2.797,28 zł została obciążona osoba ponosząca odpłatność za pobyt w mieszkaniu chronionym.

9. Udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach

Zadanie to jest realizowane poprzez informowanie mieszkańców powiatu bytowskiego o przysługujących im prawach, uprawnieniach, zmianach legislacyjnych. PCPR w Bytowie współpracuje z lokalnymi mediami, w celu przekazywania informacji na temat oferowanej pomocy, nowych inicjatyw, działań pomocowych skierowanych do poszczególnych grup osób wymagających wsparcia. Informacje na temat działalności Centrum, form pomocy i wsparcia, przekazywane są także w formie elektronicznej poprzez zamieszczanie na stronie internetowej Centrum i w Biuletynie Informacji Publicznej oraz papierowej – ulotki i plakaty promujące rodzicielstwo zastępcze, informacje zamieszczane na tablicy ogłoszeń PCPR. Pracownicy Centrum, a w szczególności psycholodzy, radca prawny, pracownicy socjalni udzielają porad i pomocy ofiarom przemocy domowej w zakresie uprawnień, procedur a także informują o możliwości skorzystania ze schronienia, którego udziela Punkt Interwencji Kryzysowej w PCPR oraz ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy.

Kolejną istotną grupą osób, do której skierowane są informacje o prawach i uprawnieniach są osoby niepełnosprawne, zarówno te zgłaszające się do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, jak również osoby zgłaszające się po pomoc z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Podczas udziału w sesjach Rady Powiatu, posiedzeniach Zarządu Powiatu, komisji, przekazywane są informacje na temat świadczonej pomocy. Popularyzacja świadczonej pomocy następuje także podczas organizowanych cyklicznie spotkań z kadrą kierowniczą ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu bytowskiego, jak również poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi, które również są informowane o nowych formach wsparcia i inicjatywach na rzecz mieszkańców.

- 10.** Szkolenie i doskonalenia zawodowe kadr pomocy społecznej oraz doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie organizuje regularne spotkania, narady i konferencje dla kadry kierowniczej pomocy społecznej z terenu powiatu bytowskiego. Spotkania odbywają się raz w miesiącu na terenie PCPR w Bytowie, bądź w siedzibach poszczególnych ośrodków pomocy społecznej. Spotkania zorganizowane w 2013 r. dotyczyły m.in. omówienia zagadnień związanych w ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Kontroli Zarządczej, przygotowania oceny zasobów pomocy społecznej, omówienia zasad współpracy asystenta rodziny z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, bieżących spraw organizacyjnych.

- 11.** Sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego oraz sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej

Pracownicy PCPR w Bytowie systematycznie, w ściśle określonych terminach sporządzają niezbędne sprawozdania oraz przekazują je właściwemu wojewodzie w formie dokumentu elektronicznego, a gdy jest to wymagane, także w formie papierowej. Ocena zasobów pomocy społecznej po raz pierwszy sporządzana była w 2012r. Obecnie trwają prace związane ze sporządzeniem oceny za rok 2013 r.

V. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej Zarządzeniem Nr 60/2011 Starosty Bytowskiego z dnia 19 października 2011r. Zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w PCPR w Bytowie wyodrębniony został Zespół do Spraw Pieczy Zastępczej, który podobnie jak Sekcja Realizacji Świadczeń i Punkt Interwencji Kryzysowej wchodzi w skład Działu Pieczy Zastępczej i Realizacji Świadczeń Socjalnych.

W powiecie bytowskim Uchwałą Nr XVII/145/2012 Rady Powiatu Bytowskiego z dnia 27 września 2012r został przyjęty Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012-2014. Celem głównym Programu jest tworzenie warunków do skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej w powiecie bytowskim z ukierunkowaniem na formy rodzinne. Zgodnie z przyjętymi założeniami cel ten jest realizowany poprzez cele szczegółowe, do których wyznaczono kierunki działań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia zamierzonych rezultatów. Szczegółowe informacje na temat realizacji działań wyznaczonych w programie zawarte są w sprawozdaniu z realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012 – 2014, stanowiącym załącznik do niniejszego sprawozdania z działalności PCPR.

1. Piecza zastępcza

Każde dziecko ma prawo do życia i rozwoju w rodzinie. Niestety często zdarzają się sytuacje, w których rodzice biologiczni nie mogą zapewnić dziecku opieki i wychowania. Najlepszym rozwiązaniem jest wówczas umieszczenie dziecka w rodzinnej, a przy braku możliwości w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej piecza zastępcza zapewnia:

- 1) pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka;
- 2) przygotowanie dziecka do:
  - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
  - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
  - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej najczęściej następuje na podstawie orzeczenia sądu. W przypadku pilnej konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej,

na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Istnieje również możliwość umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, a także na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, czyli w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

Podczas kierowania dziecka do pieczy zastępczej organizator rodzinnej pieczy zastępczej przekazuje odpowiednio rodzinie zastępczej, prowadzącym rodzinny dom dziecka, bądź placówce opiekuńczo-wychowawczej nie później niż w dniu poprzedzającym przyjęcie dziecka, bądź niezwłocznie po jego przyjęciu dokumentację dziecka, w tym odpis aktu urodzenia dziecka, a w przypadku sierot i półsierot – również odpis aktu zgonu zmarłego rodzica, dokumentację o stanie zdrowia dziecka, dokumenty szkolne, w szczególności świadectwa szkolne i karty szczepień, diagnozy psychofizyczne dziecka, w tym dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, udziału w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych oraz konieczności objęcia dziecka pomocą profilaktyczno-wychowawczą lub resocjalizacyjną albo leczeniem i rehabilitacją, a także plan pracy z rodziną opracowany przez asystenta rodziny. Osoby podejmujące się opieki nad dzieckiem na bieżąco monitorują sytuację zdrowotną dzieci, w razie potrzeby korzystają z konsultacji u odpowiednich lekarzy specjalistów i zapewniają niezbędne badania lekarskie. Pracownicy PCPR w Bytowie pracujący bezpośrednio z rodziną zastępczą, w sytuacji, gdy jest taka potrzeba udzielają jej pomocy w dotarciu do specjalistów, umówieniu niezbędnych wizyt lekarskich, informują o danych teleadresowych przychodni specjalistycznych. PCPR w Bytowie przygotowując dokumentację niezbędną do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej współpracuje ze wszystkimi osobami bądź podmiotami posiadającymi w/w dokumenty, w celu ich pozyskania i przekazania rodzinnej bądź instytucjonalnej pieczy zastępczej.

1.1. Rodzinna piecza zastępcza

Rodzinna piecza zastępcza dzieli się na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. W ramach rodzin zastępczych wyróżnia się spokrewnione, niezawodowe i zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne. Oprócz rodzin zawodowych – pogotowia rodzinnego i specjalistycznych – można wyróżnić jeszcze inne rodziny zawodowe nie mające charakteru pogotowia rodzinnego bądź rodziny specjalistycznej.

W 2013r. na terenie powiatu bytowskiego, funkcjonowało 100 rodzin zastępczych, w których przebywało łącznie 179 dzieci. Poniższa tabela prezentuje dane liczbowe dotyczące ilości poszczególnych rodzajów rodzin i liczby dzieci w nich przebywających.

Tabela 3.

Liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych, wg stanu na dzień 31.12.2013 r.

Rodzaj rodziny zastępczej	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach
Spokrewnione	58	80
Niezawodowe	29	46
Niezawodowa przekształcona w zawodową	2	9
Zawodowe wielodzietne	1	4
Zawodowa wielodzietna przekształcona na RDD	1	6
Zawodowe specjalistyczne	5	8
Pogotowie rodzinne	3	23
Rodzinny Dom Dziecka	1	8
Razem:	100	179*

Źródło: Opracowanie własne

* wartość 179 nie jest równa sumie cyfr przedstawionych w kolumnie dotyczącej ilości dzieci w rodzinach zastępczych ponieważ 2 dzieci w ciągu roku przebywała w 2 rodzinach niezawodowych, a 3 dzieci przebywała w pogotowiu rodzinnym, a następnie zostały umieszczone w rodzinie zastępczej niezawodowej.

W okresie sprawozdawczym w rodzinnej pieczy zastępczej umieszczonych zostało 32 dzieci, w tym:

- 14 dzieci w rodzinach spokrewnionych,
- 6 dzieci w rodzinach niezawodowych,
- 9 dzieci w rodzinach zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego,
- 3 dzieci w rodzinnym domu dziecka.

Do najczęstszych powodów umieszczania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej należały: uzależnienie rodziców, przemoc, niewydolność opiekuńczo – wychowawcza, niepełnosprawność, nieodpowiednie warunki mieszkaniowe, pobyt rodzica lub rodziców za granicą.

Rodziny zastępcze opuściło 34 dzieci. Piecza zastępcza opuszczana była przez dzieci z powodu: usamodzielnienia się wychowanka po osiągnięciu pełnoletności, powrotu do rodziny naturalnej, umieszczenia w innej formie pieczy zastępczej – w tym w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a także w rodzinie adopcyjnej.

Tabela 4.

Rodziny zastępcze w gminach powiatu bytowskiego, wg stanu na dzień 31.12.2013r.

Gmina	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe			
			Wielodzietne	Specjalistyczne	RDD	Pogotowie rodzinne
Bytów	27	9	-	2	-	2
Miastko	19	12	-	-	-	-
Borzytuchom	-	1	-	-	1	-
Cz. Dąbrówka	1	2	1	-	-	-
Kołczygłowy	2	2	-	-	--	-
Lipnica	1	3	-	-	-	-
Parchowo	-	-	-	2	1	-
Studzienice	1	-	-	1	-	-
Trzebielino	1	2	-	-	-	1
Tuchomie	6	-	-	-	-	-
RAZEM:	58	31	1	5	2	3

Źródło: opracowanie własne

Tabela 5.

Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w gminach powiatu bytowskiego, wg stanu na dzień 31.12.2013 r.

Gmina	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe			
			Wielodzietne	Specjalistyczne	RDD	Pogotowie rodzinne
Bytów	36	18	-	3	-	15
Miastko	25	22	-	-	-	-
Borzytuchom	1	2	-	-	6	-
Cz. Dąbrówka	3	3	4	-	-	-
Kołczygłowy	4	2	-	-	-	-
Lipnica	2	4	-	-	-	-
Parchowo	-	-	-	3	8	-
Studzienice	1	-	-	2	-	-

Trzebielino	1	4	-	-	-	8
Tuchomie	7	-	-	-	-	-
RAZEM:	80	55	4	8	14	23

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z art. 129 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka w celu:

- ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka,
- analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną,
- modyfikowania planu pomocy dziecku,
- monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie,
- oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb,
- oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- informowania sądu o potrzebie umieszczania dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej.

Oceny sytuacji dziecka organizator dokonuje w konsultacji w szczególności z odpowiednio rodziną zastępczą albo prowadzącym rodzinny dom dziecka, pedagogiem, psychologiem, właściwym asystentem rodziny, przedstawicielem ośrodka adopcyjnego, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Ocena sytuacji dziecka powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy. W 2013r. pracownicy Zespołu ds. Pieczy Zastępczej dokonali 34 ocen sytuacji dzieci w wieku do 3 lat oraz 238 ocen sytuacji dzieci w wieku powyżej 3 lat.

Dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej, posiadające uregulowaną sytuację prawną, tzn. dzieci, których rodzice nie żyją, bądź są pozbawieni władzy rodzicielskiej, są zgłaszane do ośrodka adopcyjnego w celu poszukiwania dla nich rodziny adopcyjnej. PCPR w Bytowie współpracuje z ośrodkiem adopcyjnym prowadzonym przez Fundację „Dla Rodziny” w Gdańsku. W 2013r. do ośrodka adopcyjnego zgłoszonych zostało 61 dzieci z rodzin zastępczych. 8 z nich zostało przysposobionych, w tym 3 przez rodziny zastępcze, 3 dzieci otrzymało wskazanie do adopcji, 47 dzieci zostało zakwalifikowanych negatywnie

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła zmianę, zgodnie z którą rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko, przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, nie niższe niż kwota:

- a) 660 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej,

- b) 1.000 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Wysokość w/w świadczenia pomniejsza się o kwotę nie wyższą niż 50% dochodu dziecka, nie więcej jednak niż 80% kwot wymienionych powyżej. Ponadto rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje dodatek nie niższy niż kwota 200 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka. Dodatek w tej samej wysokości przysługuje także rodzinie zastępczej zawodowej na dziecko umieszczone na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Tabela 6.

Świadczenia na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej w 2013 r.

Rodzaj rodziny zastępczej/RDD	Liczba świadczeń	Kwota świadczenia
Spokrewnione	825	563.235
Niezawodowe	518	518.589
Zawodowe	210	233.318
Pogotowie rodzinne	97	88.204
Rodzinny dom dziecka	88	83.354
Rodziny pomocowe	5	3.012
RAZEM:	1.743	1.489.712

Źródło: Opracowanie własne

Rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mogą się ubiegać także o dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w wieku od 6 do 18 roku życia – raz do roku, a także o świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo, jak również kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo. Rodzina zastępcza zawodowa i niezawodowa może otrzymywać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanych z kosztami eksploatacji, obliczonym przez podzielenie łącznej kwoty tych kosztów przez liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu lub domu jednorodzinnym i pomnożone przez liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2, umieszczonych w rodzinie

zastępczej wraz z osobami tworzącymi tę rodzinę zastępczą. Ponadto rodzinie zastępczej zawodowej starosta może raz do roku przyznać świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym. Świadczenie to obligatoryjnie przysługuje prowadzącym rodzinny dom dziecka.

Tabela 7.

Inne świadczenia pieniężne wypłacone rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w 2013 r.

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczenia
Pomoc jednorazowa na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	21	13.530
Pomoc z tyt. zdarzenia losowego	4	4.775
Środki na utrzymanie lokalu	56	32.939
Przeprowadzenie remontu	5	5.965
Dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania	10	3.000
RAZEM:	96	60.209

Źródło: Opracowanie własne

Rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż kwota 2.000 zł miesięcznie. Rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż kwota 2.600 zł miesięcznie. Przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia bierze się pod uwagę w szczególności kwalifikacje, szkolenia i oceny rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka. Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego, w której przebywa przez okres dłuższy niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym więcej niż 3 dzieci lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne lub umieszczone na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, otrzymuje dodatek w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia. Świadczenia pieniężne za czas sprawowania opieki przysługują również rodzinie pomocowej, odpowiednio w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia w przypadku rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka, oraz 20% kwoty 2.000 zł w przypadku rodzin zastępczych niezawodowych. Powyższe świadczenie przysługuje w wysokości proporcjonalnej do liczby dni pobytu dziecka w rodzinie pomocowej.

W okresie sprawozdawczym na wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych, prowadzących rodzinny dom dziecka, zatrudnienie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dzieckiem i pracach gospodarskich, a także świadczenia z tytułu pełnienia funkcji rodziny pomocowej przeznaczono łącznie 406.864 zł. 4 rodziny zastępcze zawodowe korzystały z pomocy osoby zatrudnionej przez PCPR do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach

gospodarskich. Szczegółowe informacje na temat poniesionych kosztów zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 8.

Koszty wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych, prowadzących rodzinne domy dziecka, zatrudnienie osoby do pomocy oraz świadczenia za pełnienie funkcji rodziny pomocowej, poniesione w 2013 r.

Wynagrodzenie dla:	Liczba wypłaconych wynagrodzeń/świadczeń	Kwota wynagrodzenia
Rodziny zastępcze zawodowe	128	348.690
Rodzinny Dom Dziecka	20	50.014
Osoba do pomocy	18	7.231
Świadczenie za pełnienie funkcji rodziny pomocowej	5	929
RAZEM:	171	406.864

Źródło: Opracowanie własne

Od 2013 r. do budżetu powiatu trafiają środki finansowe z gmin z tytułu współfinansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Z tego tytułu w 2013 r. za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych gminy poniosły na rzecz powiatu koszt 45.865 zł, natomiast za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych 32.017 zł.

W powiecie bytowskim są warunki do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych. PCPR w Bytowie w 2013r. dysponował środkami finansowymi niezbędnymi do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rodzin zastępczych i rodzinnego domu dziecka, wypłatę obligacyjnych świadczeń, jak również na organizowanie opieki nad dzieckiem w formie rodzin pomocowych. Zgodnie z ustawowym obowiązkiem, w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012-2014 ustalony został limit rodzin zastępczych zawodowych, który w 2013r. wynosił 21.

W związku z powyższym, istniała możliwość nawiązywania kolejnych umów o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku otrzymania stosownego wniosku złożonego przez rodzinę zastępczą niezawodową, bądź kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

1.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej,
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania na podstawie art. 190, zgodnie z którym realizację tego zadania można zlecać:

- organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub pomocy społecznej,
- osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub pomocy społecznej.

Na terenie naszego powiatu funkcjonują 3 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego prowadzone na zlecenie powiatu bytowskiego przez Fundację Rademenes. Są to:

- 1) Dom dla Dzieci Nr 1 w Tuchomiu – 14 miejsc,
- 2) Dom dla Dzieci Nr 2 w Rzepnicy – 14 miejsc,
- 3) Dom dla Dzieci Nr 3 w Gostkowie – 14 miejsc.

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 11/2012 Starosty Bytowskiego z dnia 19 marca 2012r. w sprawie ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania w 2012r. mieszkańca Domu Pomocy Społecznej w Parchowie, dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu: socjalizacyjnej i interwencyjnej w Zespole Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Bytowie oraz dziecka w placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego prowadzonych na zlecenie powiatu bytowskiego w 2012 roku miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej w okresie od 01.01.2013r. do 28.02.2013r. wynosił 3.300 zł, natomiast zgodnie z Zarządzeniem Nr 5/2013 Starosty Bytowskiego z dnia 12 lutego 2013r. w sprawie ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania w 2013r. mieszkańca Domu Pomocy Społecznej w Parchowie, dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego prowadzonych na zlecenie powiatu bytowskiego w 2013 roku przez Fundację „Rademenes” z siedzibą w Bytowie przy ul. Wolności 3 miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej w okresie od 01.03.2013r. do 31.12.2013r. wynosił 3.300 zł.

W okresie sprawozdawczym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie naszego powiatu przebywało łącznie 48 dzieci. Umieszczonych zostało 9 dzieci, najczęściej z powodów problemów opiekuńczo-wychowawczych, porzucenia dziecka, problemów alkoholowych rodziców, śmierci rodzica przy jednoczesnym pobycie za granicą przez drugiego rodzica, nieporadności wychowawczej wynikającej

z niepełnosprawności. Placówki opiekuńczo-wychowawcze w ciągu roku sprawozdawczego opuściło 9 dzieci, z powodu powrotu do rodziny naturalnej lub usamodzielnienia. Na dzień 31.12.2013 r. przebywało łącznie 38 dzieci.

Pracownicy Zespołu ds. Pieczy Zastępczej uczestniczą w regularnych spotkaniach Zespołu ds. Oceny Sytuacji Dziecka, który ocenia sytuację dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo wychowawczych. Zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zespół dokonuje okresowej oceny sytuacji dziecka w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż co pół roku, a w przypadku dziecka poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące.

W 2013r. odbyły się 2 posiedzenia Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka zorganizowane przez Fundację „Rademenes”. Pierwsze spotkania odbyły się w dniach 11.03.2013r., 12.03.2013r., 13.03.2013r., kolejne w dniach 24-26.09.2013r. w siedzibach placówek w Gostkowie, Tuchomiu i Rzepnicy. W pierwszym kwartale 2013r. na posiedzeniu w Tuchomiu ocenianych było 14 wychowanków, w Gostkowie 14 wychowanków, a w Rzepnicy 14 wychowanków. Podczas drugiego posiedzenia w Tuchomiu ocenom poddano 14 podopiecznych, w Gostkowie 14, natomiast w Rzepnicy 11. Ogółem w 2013r. Dokonano 81 okresowych ocen sytuacji dziecka.

Tabela 9.

Liczba ocen sytuacji dziecka sporządzonych przez Zespół ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w powiecie bytowskim w 2013r.

Placówka	I posiedzenie w dniach 11.03.2013r. – 13.03.2013r.	II posiedzenie w dniach 24.09.2013r. – 26.09.2013r.
Gostkowo	14	14
Tuchomie	14	14
Rzepnica	14	11
RAZEM:	42	39

Źródło: Opracowanie własne

W skład Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka wchodzi pracownicy placówki, tj. dyrektor, wychowawcy placówek, w których dzieci są oceniane, pracownik socjalny oraz zaproszeni pracownicy różnych instytucji, posiadający kompetencje i informacje dotyczące danego dziecka i jego rodziny. Członkami Zespołu w roku sprawozdawczym byli przedstawiciele Sądu Rejonowego w Bytowie, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie i w Pucku, ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu bytowskiego, asystenci rodziny.

Celem pracy Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka było przede wszystkim zapoznanie z aktualną sytuacją życiową rodziny dziecka i samego

wychowanka. Podczas posiedzeń omawiane były wszelkie aspekty dotyczące stanu zdrowia dziecka, jego aktualnych potrzeb, metod prowadzonej pracy z wychowankiem oraz możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej, bądź umieszczenia w rodzinie zastępczej, placówce leczniczej, czy wychowawczej. Podczas posiedzeń podejmowane były decyzje dotyczące zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce.

2. Realizacja zadań związanych z naborem, szkoleniem i kwalifikowaniem kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego

Nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka jest procesem ciągłym i trwa przez cały rok. Prowadzony jest w oparciu o procedury kwalifikowania kandydatów na rodziny zastępcze przyjęte Zarządzeniem Nr 24/12 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie z dnia 5 listopada 2012 r. Zgodnie z przyjętymi procedurami osoby ubiegające się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej mogą zgłosić się do Zespołu ds. Pieczy Zastępczej osobiście, telefonicznie lub za pośrednictwem internetu celem uzyskania ogólnych informacji. Następnie kandydaci otrzymują zaproszenie na rozmowę wstępną, która odbywa się z pracownikiem Zespołu ds. Pieczy Zastępczej. W trakcie rozmowy pracownik zapoznaje się z kandydatami, informuje o obowiązującej procedurze, o warunkach, jakie winni spełniać, przedstawia wykaz dokumentów, które należy dostarczyć. Warunkiem rozpoczęcia współpracy jest:

- pisemny wniosek kandydatów o pełnienie funkcji rodziny zastępczej złożony do Zespołu ds. Pieczy Zastępczej, wraz z uzasadnieniem swojej decyzji,
- wypełniony formularz zgłoszeniowy,
- złożenie niezbędnych zaświadczeń i oświadczeń.

Kolejnym krokiem jest wizyta pracownika w domu kandydatów, która ma na celu bliższe poznanie kandydatów w ich środowisku oraz ustalenie warunków bytowych i mieszkaniowych. Podczas naboru przedstawiciel Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej przeprowadza również wywiad pedagogiczny, który dotyczy motywacji kandydatów przy podejmowaniu decyzji o utworzeniu rodziny zastępczej, doświadczeń w opiece nad dziećmi, rozpoznania predyspozycji wychowawczych i opiekuńczych kandydatów oraz oczekiwań związanych z dzieckiem. Niezbędnym elementem jest również badanie psychologiczne, podczas którego psycholog przeprowadza rozmowę oraz testy psychologiczne, które pozwalają określić predyspozycje psychiczne i osobowościowe kandydatów oraz ich kompetencje wychowawcze. Indywidualne spotkanie z radcą prawnym ma na celu przekazanie kandydatom informacji na temat podstawowych przepisów dotyczących pieczy zastępczej. Po przeprowadzeniu przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, dostarczeniu przez kandydata

wszystkich niezbędnych dokumentów oraz uzyskaniu pozytywnej opinii pedagoga, psychologa i radcy prawnego kandydat zostaje kwalifikowany do II etapu.

W drugim etapie kandydat ma za zadanie wypełnienie ankiety dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz ukończenie szkolenia wg programu „PRIDE: Rodzinna Opieka Zastępcza/Adopcja”, zatwierdzonego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej decyzją DSR-IV-5121-3-1-TU/10 z dnia 23.03.2010r. Spotkania szkoleniowe odbywają się w grupie i prowadzone są metodą warsztatową. Uczestnicy otrzymują zaświadczenie o ukończeniu szkolenia, następnie odbywają 10-godzinny staż w zawodowej rodzinie zastępczej bądź placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Ostatnim etapem procedury jest powołanie komisji kwalifikacyjnej, przeprowadzenie postępowania kwalifikacyjnego, a następnie na wniosek kandydatów – wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego zawierającego potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnieniu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania opieki.

W okresie sprawozdawczym do PCPR w Bytowie zgłosiło się 30 osób, w tym 12 małżeństw i 4 osoby nie pozostające w związku małżeńskim oraz 2 osoby będące w związku konkubenckim, które wyraziły chęć podjęcia się pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W trakcie procesu kwalifikacyjnego 11 małżeństw (22 osoby) i 3 osoby samotne zrezygnowały z uczestnictwa w procesie kwalifikacyjnym z powodów osobistych, bądź przerwało kwalifikację poprzez niedostarczenie niezbędnych dokumentów lub przerwanie uczestnictwa w badaniach psychologicznych. Zorganizowano jedno szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej. Szkolenie prowadzono według Programu PRIDE – Rodzinna Opieka Zastępcza/Adopcja, zatwierdzonego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej decyzją DSR-IV-5121-3-1-TU/10 z dnia 23.03.2010r. Do szkolenia przystąpiło 1 małżeństwo (2 osoby), 1 związek konkubencki (2 osoby) i 1 osoba samotna. Wszystkie osoby zakwalifikowane ukończyły szkolenie i zostały zakwalifikowane do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej.

Zgodnie z art. 180 ust. 11 i art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej starosta ma obowiązek prowadzić rejestr danych o osobach: zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. PCPR w Bytowie realizuje ten obowiązek. Osoby, które wpisane są do rejestru, są obowiązane do poinformowania o każdej zmianie danych oraz do przedstawienia co 2 lata zaświadczenia o braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Dane z rejestru przekazywane są również do sądu.

3. Realizacja zadań mających na celu doskonalenie kwalifikacji, pomoc i wsparcie rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka

Zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje następujące zadania skierowane do rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka:

1) Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego

W okresie sprawozdawczym PCPR w Bytowie zorganizowało następujące szkolenia mające na celu podnoszenie kwalifikacji w ramach projektu współfinansowanego przez MPiPS w ramach Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2013 pn. „Szkolenia rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego”:

„SZKOŁA DLA RODZICÓW ”

Celem szkolenia było doskonalenie posiadanych przez rodziców zastępczych umiejętności wychowawczych, niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania rodziny, wychowania dzieci, radzenia sobie z trudami życia. W ramach szkolenia, w terminie od 31.10.2013r. do 16.12.2013r. odbyło się 10 spotkań, każde z nich trwało 4 godziny. W szkoleniu uczestniczyło 11 osób z 11 rodzin zastępczych, z czego 10 ukończyło szkolenie.

„DZIECKO Z FAS”

Celem szkolenia było doskonalenie kompetencji rodziców zastępczych w zakresie związanym z tematyką szkolenia.

Termin szkolenia: 23-24.11.2013r. oraz 14-15.12.2013r.

Czas trwania: 32 godziny dydaktyczne

liczba uczestników: 12 osób

„SZKOLENIE PIERWSZA POMOC”

Celem szkolenia było nabycie umiejętności rodziców zastępczych w zakresie związanym z tematyką szkolenia. Odbyły się dwa cykle szkoleniowe w Bytowie i Miastku.

Termin szkolenia: 03-04.12.2013r w Miastku. oraz 11 i 13.12.2013r. w Bytowie

Czas trwania: 2 spotkania po 4 godziny zajęć dydaktycznych oraz 2 spotkania po 4 godziny zajęć praktycznych

liczba uczestników: 12 osób w Bytowie, 10 osób w Miastku

„ZABURZENIA NT. WIĘZI”

Celem szkolenia było doskonalenie kompetencji rodziców zastępczych w zakresie związanym z tematyką szkolenia.

Termin szkolenia: 31.11-01.12.2013r.

Czas trwania: 12 godz. dydaktycznych

Liczba uczestników: 14 osób

„SZKOLENIE Z RADCA PRAWNYM”

Celem szkolenia było doskonalenie kompetencji rodziców zastępczych w zakresie związanym z tematyką szkolenia. Odbyły się dwa spotkania w Miastku i Bytowie.

Termin szkolenia: 26.10.2013r.

Czas trwania: 8 godz. dydaktycznych

Liczba uczestników: 13 osób Miastko, 18 osób Bytów

Ponadto w 2013 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie zorganizowało 1 szkolenie dotyczące:

„SZKOLENIA NT. FAS – PŁODOWY ZESPÓŁ ALKOHOLOWY”

Celem szkolenia było doskonalenie kompetencji rodziców zastępczych w zakresie związanym z tematyką szkolenia.

Termin szkolenia: 08.06.2013r.

Czas trwania: 7 godziny dydaktycznych

liczba uczestników: 12 osób

2) Prowadzenie grup wsparcia

PCPR w Bytowie prowadził grupę wsparcia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka na terenie Miastka i Bytowa. Spotkania uczestników odbywały się w siedzibie PCPR w Bytowie w każdą pierwszą środę miesiąca o godz. 16:00, natomiast w Miastku w ostatni wtorek miesiąca od godziny 15:30.

W 2013r odbyły się 20 spotkań grupy wsparcia. Rodziny deklarują chęć uczestnictwa w spotkaniach także w roku kolejnym.

3) Zapewnianie pomocy i wsparcia w formie rodzin pomocowych

Od stycznia 2012r. rodziny zastępcze mają możliwość korzystania ze wsparcia w formie rodziny pomocowej. Zgodnie z art. 73 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej. Sytuacja taka może mieć miejsce w szczególności w okresie:

- a) czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w związku z wypoczynkiem, do którego prawo mają rodziny zastępcze zawodowe oraz prowadzący rodzinny dom dziecka w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy, a także rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w związku z udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu,
- b) nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Ze wsparcia w formie rodzin pomocowych skorzystały 2 rodziny zastępcze typu pogotowia rodzinnego. Powodem udzielonej pomocy był wypoczynek. Łącznie w okresie sprawozdawczym podpisano 4 umowy o pełnienie funkcji rodziny pomocowej, a pod opieką tych rodzin znalazło się 5 dzieci. Jedna rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego skorzystała z przysługującego wypoczynku dwukrotnie.

4) Organizowanie pomocy wolontariuszy

W 2013r. żadna z rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu bytowskiego nie zwróciła się do PCPR w Bytowie o udzielenie pomocy w formie wolontariusza. Rodziny były informowane o możliwości skorzystania z tego rodzaju wsparcia przez pracowników Zespołu ds. Pieczy Zastępczej. W związku z brakiem zainteresowania pomocą wolontariusza, nie było potrzeby organizowania tego rodzaju wsparcia.

5) Wsparcie w postaci koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej obejmuje się rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka na ich wniosek. W przypadku rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka nie posiadających co najmniej 2 letniego stażu jako rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka, wyznaczenie koordynatora jest obligatoryjne, natomiast w przypadku rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka posiadających staż dłuższy niż 2 lata jako rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka, wyznaczenie koordynatora jest działaniem fakultatywnym.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej wykonując swoje obowiązki służbowe dokumentuje wykonaną pracę w karcie pracy koordynatora, bądź w notatce służbowej. Do zadań koordynatora należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku,
- pomoc rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu,
- zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej,
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynator jest wyznaczany przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. W 2013r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie zatrudniało 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej na umowę o pracę oraz 2 na umowę zlecenie. Wsparciem koordynatora w ciągu całego roku było objętych 62 rodzin zastępczych, w tym 44 rodzin zastępczych spokrewnionych, 2 rodzin zastępczych

zawodowych i 15 rodzin zastępczych niezawodowych oraz 1 rodzinny dom dziecka. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym samym czasie pod opieką koordynatora przebywało nie więcej niż 30 rodzin zastępczych, lub prowadzących rodzinny dom dziecka.

Wizyty koordynatora w środowisku rodzin zastępczych odbywały się średnio co 2 miesiące, jeżeli zachodziła potrzeba, to częściej. W przypadku nowych rodzin zastępczych koordynator odwiedzał rodzinę raz w miesiącu. Utrzymywany był także kontakt telefoniczny z rodziną. Koordynator poza wizytami w rodzinach udawał się również do szkół, przedszkoli. Współpracował z kuratorami sądowymi, asystentem rodziny pracującym z rodzicami biologicznymi dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, pracownikami socjalnymi oraz pracownikami innych instytucji, w których mógł zasięgnąć informacji na temat funkcjonowania dziecka i rodziny bądź możliwości udzielenia pomocy i wsparcia, zgodnie z potrzebami.

6) Zapewnianie pomocy prawnej oraz prowadzenie specjalistycznego poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy

W trakcie 2013r. w PCPR w Bytowie zwiększył się dostęp do specjalistycznego poradnictwa, ze względu na zwiększenie ilości godzin przyjęć przez zatrudnionego psychologa. PCPR w Bytowie zatrudnia łącznie 2 psychologów i 1 radcę prawnego, którzy są gotowi nieść rodzinom zastępczym pomoc i wsparcie psychologiczne, terapeutyczne i prawne w sytuacji, gdy będzie taka potrzeba.

Zapewniane poradnictwo ma na celu również zachowanie i wzmocnienie kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego. W miarę zgłoszonych i zaobserwowanych potrzeb koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej kierowali rodziny i ich podopiecznych do innych specjalistów, jak np. pedagoga, psychiatry.

W 2013r. ze wsparcia psychologicznego skorzystało 32 rodziny zastępcze, w tym 17 spokrewnionych, 7 niezawodowe i 8 zawodowe. Z wsparcia prawnego – 8 rodzin zastępczych (w tym 3 spokrewnione, 2 niezawodowe, 3 kandydatów na rodziny zastępcze).

4. Działania ukierunkowane na pomoc i wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne

W procesie opieki i wychowania niezbędne jest przygotowanie dziecka przebywającego zarówno w rodzinnej, jak i w instytucjonalnej pieczy zastępczej do samodzielnego, dorosłego życia oraz umożliwienie nabycia wiedzy i umiejętności niezbędnych do bezproblemowego wejścia w dorosłe życie. Zgodnie z informacją zawartą w ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy

zastępczej, osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą”, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie oraz udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia. Osobą usamodzielnianą jest również osoba, której pobyt w rodzinnej pieczy zastępczej ustał na skutek śmierci osób tworzących rodzinę zastępczą lub osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, w okresie 6 miesięcy przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności.

Osoba usamodzielniana co najmniej na 2 miesiące przed osiągnięciem pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielniania oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby. Co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności osoba usamodzielniana opracowuje wspólnie z opiekunem usamodzielniania lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej indywidualny program usamodzielniania, który następnie jest zatwierdzany przez dyrektora PCPR w Bytowie.

W 2013r sporządzono 8 indywidualnych programów usamodzielniania oraz 14 aneksów do indywidualnych programów usamodzielniania. Pełnoletność osiągnęło 7 wychowanków rodzin zastępczych i 5 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych. Spośród osób, które osiągnęły pełnoletność 4 wychowanków rodzin zastępczych pozostało w rodzinach, 3 opuściło rodziny, z czego 1 pobiera świadczenie z tytułu kontynuowania nauki, 1 osoba opuściła pieczę zastępczą i nie otrzymała żadnych świadczeń oraz 1 osoba powróciła na teren innego powiatu. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych 7 wychowanków całkowicie się usamodzielniało i opuściło pieczę zastępczą, 3 wychowanków opuściło placówkę i pobiera świadczenie z tytułu kontynuowania nauki, a 3 pozostałych pozostało w placówce. Pracownicy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej monitorują proces usamodzielniania wychowanków.

W okresie sprawozdawczym udzielono 339 świadczeń w formie wsparcia finansowego i rzeczowego dla 47 osób usamodzielnianych opuszczających rodziną bądź instytucjonalną pieczę zastępczą. Pomoc pieniężną z tytułu kontynuowania nauki pobierało 43 osoby, pomoc pieniężną na usamodzielnienie otrzymało 9 osób, natomiast pomoc na zagospodarowanie wypłacono 13 osobom.

Tabela 10.

Świadczenia wypłacone usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej w 2013 r.

Rodzaj udzielonej pomocy	Ilość osób, które skorzystały ze wsparcia	Łączna kwota świadczeń dla osób opuszczających:	
		Rodziny zastępcze	Placówki opiek. – wychow.
Pomoc pieniężna z tyt. kontynuowania nauki	43	240 świadczenia 119.968 zł	77 świadczeń 37.077zł
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	9	6 świadczeń 24.711zł	3 świadczenia 17.951zł
Pomoc na zagospodarowanie	13	8 świadczenia 15.841 zł	5 świadczeń 7.500 zł
Razem	47*	254 świadczeń 160.520 zł	85 świadczeń 62.528zł

Źródło: Opracowanie własne

*wartości 47 nie jest równa sumie cyfr przedstawionych w kolumnie dotyczącej ilości osób, które skorzystały ze wsparcia, ponieważ były osoby, które otrzymały dwa lub trzy rodzaje pomocy.

Każdy z 47 usamodzielniających się wychowanków otrzymał pomoc w postaci pracy socjalnej oraz w przypadku osób pobierających pomoc pieniężną z tytułu kontynuowania nauki, utrzymywany był regularny kontakt ze szkołą, zarówno telefoniczny, jak i osobisty.

Osoby usamodzielniane miały również możliwość zamieszkania w mieszkaniu chronionym funkcjonującym na terenie powiatu bytowskiego. Mieszkanie dysponuje 3 miejscami. W okresie sprawozdawczym podpisano 1 umowę użytkowania i 4 aneksy do umowy z 2012 r.

W 2013r. w ramach realizacji projektu systemowego „Przestrzenie rozwoju” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, wsparciem szkoleniowym zostało objętych 13 (9 kobiet, 4 mężczyzn) usamodzielniających się wychowanków opuszczających rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo-wychowawcze, z czego 3 osoby kontynuowały udział w projekcie z 2012 r. Wśród uczestników 5 osób pochodziło z rodzin zastępczych, 7 z placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, a 1 osoba opuściła młodzieżowy ośrodek wychowawczy. Zorganizowano 12 szkoleń. Szczegółowe informacje dotyczące liczby usamodzielniających się wychowanków uczestniczących w poszczególnych kursach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11.

Szkolenia, w których uczestniczyli usamodzielniający się wychowankowie pieczy zastępczej w 2013 r.

Nazwa szkolenia	Liczba uczestników
Prawo jazdy kat. B	5
Kurs komputerowy średniozaawansowany	2
Kurs komputerowy zaawansowany	2
Kurs j. angielskiego, poziom podstawowy	3
Zawodowy kurs drwala-operator pilarki spalinowej	1
Kurs przyuczenia do zawodu fryzjer	1
Kurs obsługi kasy fiskalnej i minimum sanitarne	4
Warsztaty plastyczne	2
Poradnictwo wizazystki – szkolenie z zakresu wizażu	3
Kurs makijażu i stylizacji paznokci	5
Kurs obsługi wózka widłowego	1
Szkolenie w zakresie aktywizacji zawodowej	10

Źródło: Opracowanie własne

Przed zakwalifikowaniem do projektu i rozpoczęciem powyższych szkoleń, kandydaci w ramach rekrutacji brali udział w badaniach psychologicznych mających na celu zbadanie ich potrzeb i możliwości udziału w projekcie. W ramach rekrutacji z psychologiem spotkało się 11 usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej, wszyscy zostali pozytywnie zaopiniowani przez psychologa. Do projektu przystąpiło 10 wychowanków.

5. Inne działania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej realizowane przez PCPR w Bytowie

1) Współpraca ze środowiskiem lokalnym

Pracownicy Działu Pieczy Zastępczej i Realizacji Świadczeń Socjalnych funkcjonującego przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie współpracują na co dzień ze środowiskiem lokalnym w tym między innymi z takimi jednostkami jak:

PCPR, MOPR

Współpraca z tymi jednostkami najczęściej opiera się na wymianie informacji dotyczących wolnych miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych bądź rodzinach zastępczych funkcjonujących na danych terenach w celu umieszczenia

w nich małoletnich dzieci wymagających zabezpieczenia w postaci pieczy zastępczej. Poza tym współpracujemy również z innymi PCPR-ami z powodu przebywania na naszym terenie pełnoletnich wychowanków lub dzieci z innych powiatów, bądź na terenie innych powiatów pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, bądź małoletnich przebywających w pieczy zastępczej, pochodzących z naszego powiatu, na zasadzie porozumień pomiędzy danymi powiatami.

MOPS, GOPS, MGOPS

Współpraca z tymi jednostkami dotyczy wymiany wielu różnych informacji, między innymi przy kierowaniu dziecka do pieczy zastępczej, zwracamy się do właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, ośrodka pomocy społecznej w celu otrzymania planu pracy z rodziną biologiczną małoletniego. Przy sporządzaniu okresowej oceny małoletnich przebywających w pieczy zastępczej, zasięgamy opinii ośrodka tj. asystenta rodziny bądź pracownika socjalnego o aktualnej sytuacji rodziców biologicznych, celem ewentualnej modyfikacji planu pomocy dziecku. Dodatkowo zwracamy się z prośbą o przesłanie opinii dotyczącej kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, niezbędnej do kwalifikacji kandydata do szkolenia. Współpracujemy również z ośrodkami pomocy społecznej w celu zebrania aktualnych informacji o sytuacji materialno-bytowej rodziców dzieci przebywających w pieczy zastępczej celem ustalenia odpłatności za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej. Zdarza się również, że w sytuacjach trudnych związanych z podejrzeniem złego wypełniania w naszej opinii funkcji rodziny zastępczej bądź w przypadku uzyskania niepokojących informacji o danej rodzinie, korzystamy z informacji ośrodka pomocy społecznej dotyczących naszych rodzin zastępczych funkcjonujących na danym terenie, celem zweryfikowania posiadanych informacji, bądź zwołujemy zespół, w skład którego wchodzi pracownicy danego ośrodka, w celu rozwiązania trudnej sytuacji dotyczącej rodziny zastępczej. Kontaktujemy się z powyższymi instytucjami także w celu promocji rodzicielstwa zastępczego m.in. poprzez dystrybucję ulotek i plakatów.

INSTYTUCJE OŚWIATOWE TJ. UCZELNIE, SZKOŁY, PRZEDSZKOLA, PORADNIE PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNE

Współpraca z tymi jednostkami dotyczy zebrania informacji dotyczących podopiecznych przebywających w pieczy zastępczej, zarówno małoletnich jak i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. W przypadku pełnoletnich wychowanków informacje zazwyczaj dotyczą zaświadczeń potwierdzających kontynuację nauki, zaś w przypadku małoletnich, pozyskujemy informacje dotyczące wyników w nauce, frekwencji, kontaktu opiekunów z wychowawcami klas, opinii pedagoga i psychologa szkolnego w przypadku dzieci korzystających z takiego poradnictwa, również cenne są informacje dotyczące wyposażenia małoletnich w niezbędne przybory szkolne, drugie śniadanie, ubiór, uczestnictwo w wycieczkach, dodatkowych zajęciach itp. Przy kierowaniu dziecka do pieczy zastępczej gromadzimy również dokumentację szkolną dziecka, w szczególności świadectwa szkolne.

NIEPUBLICZNY OŚRODEK ADOPCYJNY „FUNDACJA DLA RODZINY” MIESZCZĄCY SIĘ W GDAŃSKU

Współpracujemy z ośrodkiem w przypadku małoletnich z uregulowaną sytuacją prawną celem zgłaszania do adopcji. Przekazujemy karty dziecka wraz z dokumentacją medyczną, postanowienie sądu dotyczące pozbawienia władzy

rodzicielskiej rodziców biologicznych, odpisy zupełne aktów urodzenia, zaświadczenie opiekuna prawnego. Promocja rodzicielstwa zastępczego – roznoszenie ulotek i plakatów,

SĄDY, WYDZIAŁY RODZINNY ORAZ WYDZIAŁY KURSTORSKIE

Współpraca dotyczy kierowania małoletnich do pieczy zastępczej – przekazanie skierowania dotyczącego miejsca umieszczenia małoletnich zgodnie z postanowieniem sądu tj. piecza zastępcza rodzinna bądź instytucjonalna z dokładnym podaniem danych rodziny zastępczej bądź placówki opiekuńczo – wychowawczej. Celem współpracy jest również przekazywanie do właściwego sądu oceny sytuacji dziecka przeprowadzanej w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy; przekazywanie do właściwego sądu opinii o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej a także informacji o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz sytuacji rodziny dziecka co najmniej raz na 6 miesięcy. Pracownicy Zespołu ds. Pieczy Zastępczej uczestniczą w sprawach sądowych dotyczących małoletnich przebywających w pieczy zastępczej dotyczących np. pełnienia funkcji opiekuna prawnego i złożenie przed Sądem przyrzeczenia, pełnienia funkcji kuratora dla osoby nieobecnej w przypadku rodziców biologicznych dotyczące ustalenia odpłatności za pobyt ich dziecka w pieczy zastępczej. Zdarza się także uczestnictwo w sprawach sądowych dotyczących pieczy zastępczej jako świadek w sprawie.

Współpraca z kuratorami rodzinnymi i nieletnich w przypadku okresowych ocen wychowanków placówki opiekuńczo – wychowawczej, w przypadku zdobycia aktualnych informacji dotyczących rodziców biologicznych, w przypadku konsultacji dotyczącej wydania zgody na urlopowanie małoletnich do domu rodzinnego, w przypadku kierowania dzieci do pieczy zastępczej itp. Promocja rodzicielstwa zastępczego – roznoszenie ulotek i plakatów,

URZĘDY

Współpraca z Urzędem Stanu Cywilnego w celu uzyskania odpisów aktów urodzenia małoletnich kierowanych lub przebywających w pieczy zastępczej, wydanie nr ewidencyjnego PESEL małoletnich, niezbędnego do podjęcia leczenia małoletnich przebywających w pieczy zastępczej. Współpracujemy z Centrum Personalizacji celem uzyskania informacji dotyczących meldunku np. rodziców biologicznych, niezbędnego do ustalenia odpłatności za pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Promocja rodzicielstwa zastępczego – roznoszenie ulotek i plakatów,

PODMIOTY LECZNICZE

Przy kierowaniu dziecka do pieczy zastępczej zwracamy się o wydanie dokumentacji medycznej małoletnich, współpracujemy ze szpitalem w przypadku pozostawienia dziecka po porodzie przez matkę biologiczną. Zwracamy się o opinie od lekarzy rodzinnych dotyczące ogólnych informacji o małoletnich oraz ich opiekunach. Promocja rodzicielstwa zastępczego – roznoszenie ulotek i plakatów,

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE

Promocja rodzicielstwa zastępczego – roznoszenie ulotek i plakatów,

POLICJA

Współpraca dotyczy monitorowania sytuacji rodzin zastępczych i małoletnich przebywających w pieczy zastępczej, w przypadku pojawienia się nieprawidłowości, bądź konfliktu z prawem. Zwracamy się również z wnioskiem o ustalenie aktualnego

miejsca pobytu rodzica biologicznego zobowiązanego do ponoszenia odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. Promocja rodzicielstwa zastępczego – roznoszenie ulotek i plakatów.

2) Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego w środowisku oraz budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej

Realizacja tego zadania wg przyjętych założeń ma się przyczynić m.in. do tworzenia warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych. W okresie sprawozdawczym przeprowadzono łącznie 4 akcje promocyjne, tj.:

- na stronie internetowej PCPR w Bytowie www.pcprbytow.net zamieszczono informację na temat rodzicielstwa zastępczego oraz naboru na szkolenie dla kandydatów na rodziców zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, która była na bieżąco uzupełniana,
- w miesiącach luty i kwiecień 2013r. organizowane były spotkania na zebraniach koła gospodyń wiejskich w Rokitach, Trzebiatkach oraz Rekowie podczas których pracownicy informowali o możliwości zostania rodziną zastępczą,
- w kurierze Bytowski – 04.02.2013r. został zamieszczony artykuł dotyczący rodzicielstwa zastępczego pt: "Dać dzieciom to, czego brakowało wcześniej"
- zorganizowanie w dniu 14.06.2013r. festynu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.

W dniu 14 czerwca 2013 r. nad jeziorem Jeleń odbył się festyn promujący rodzicielstwo zastępcze zorganizowany w ramach projektu systemowego „Przestrzenie rozwoju” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem festynu było promowanie rodzicielstwa zastępczego, wzmacnianie osób prowadzących rodzinne formy opieki zastępczej, a także integracja rodzin zastępczych i społeczności lokalnej. Na festyn przybyli zaproszeni goście, rodziny zastępcze wraz z dziećmi nad którymi sprawują opiekę oraz mieszkańcy powiatu bytowskiego.

W festynie uczestniczyło ok. 150 osób, w tym rodziny zastępcze wraz z małoletnimi dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej oraz dziećmi biologicznymi, jak również pracownicy Działu Pieczy Zastępczej i Realizacji Świadczeń Socjalnych PCPR w Bytowie. Motywem przewodnim imprezy była wioska indiańska. Zabawę podczas festynu prowadził Wielki Wódz Kamienna Stopa, który na bieżąco informował uczestników o atrakcjach przewidzianych podczas festynu oraz zajmował się oprawą muzyczną. Dzieci miały możliwość skorzystania z wielu atrakcji przewidzianych w programie: udział w konkursach, wyścigach sprawnościowych i zabawach tanecznych. Bardzo dużym zainteresowaniem cieszyło się indiańskie tipi w którym wszystkie dzieci skorzystały z możliwości pomalowania

twarzą i własnoręcznego wykonania ozdób indiańskich. Większość uczestników brała udział w zajęciach hippicznych, atrakcjach proponowanych przez straż pożarną i policję oraz ćwiczeniach celności podczas strzelania z łuku i wiatróvky. Oprócz zabaw i gier otrzymały watę cukrową i popcorn. Zadowolenie uczestników festynu w szczególności dzieci jest dowodem, że wszystkie punkty i atrakcje zostały dobrze zrealizowane.

3) Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego

PCPR w Bytowie sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazuje je właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej za pomocą Systemu Aplikacji Centralnej (SAC) 2 razy w roku, tj. do dnia 31 lipca za okres od 1 stycznia do 30 czerwca oraz do 31 stycznia roku kolejnego za okres od 1 lipca do 31 grudnia.

4) Ustalanie odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 193 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej za pobyt dziecka w pieczy zastępczej rodzice ponoszą miesięczną opłatę w wysokości:

- 1) przyznanych świadczeń oraz dodatków na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka,
- 2) średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym – w przypadku umieszczenia dziecka w tego rodzaju placówce.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie prowadzeniem postępowań administracyjnych w sprawie ustalenia odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dziecka w pieczy zastępczej zajmuje się pracownik Sekcji Realizacji Świadczeń wyodrębnionej w ramach Działu Pieczy Zastępczej i Realizacji Świadczeń Socjalnych.

W okresie sprawozdawczym prowadzono postępowania dotyczące ustalenia odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w stosunku do 155 rodziców biologicznych. W przypadku 23 rodziców podjęto decyzję o ustaleniu odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, 165 rodziców otrzymało decyzję o odstąpieniu od ustalenia odpłatności, 8 rodzicom umorzono opłatę za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. Kwota umorzonych opłat w 2013r. Wyniosła 128.126,76 zł. Odpłatność ustalono na łączną kwotę w wysokości 418.289,46 zł.

VI. REALIZACJA PROJEKTU SYSTEMOWEGO „PRZESTRZENIE ROZWOJU”

Realizacja projektu systemowego „Przestrzenie rozwoju” w 2013r. miała na celu eliminację problemu marginalizacji osób niepełnosprawnych, podniesienie niskiej motywacji usamodzielniających się wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych do podejmowania nowych wyzwań w życiu zawodowym i prywatnym oraz zwiększenie kompetencji wychowawczych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W/w beneficjenci posiadali zazwyczaj niski poziom wykształcenia, brakowało im doświadczenia zawodowego, specjalistycznych lub adekwatnych do potrzeb rynku pracy umiejętności zawodowych, umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz problemów wychowawczych w rodzinie co miało negatywny wpływ nie tylko na nich samych ale i na ich rodziny i społeczność lokalną.

Głównym celem projektu w 2013 roku był wzrost aktywności społeczno – zawodowej osób niepełnosprawnych oraz usamodzielniających się wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze poprzez udział w kursach, szkoleniach i warsztatach podnoszących lub nadających kwalifikację tj. kursy zawodowe, językowe, komputerowe, kursy prawa jazdy, szkolenie z doradcą zawodowym, turnusy i zajęcia rehabilitacyjne.

Cele szczegółowe projektu „Przestrzenie rozwoju” w 2013 roku:

- podniesienie kwalifikacji społecznych, zawodowych, językowych poprzez udział 34 beneficjentów projektu z terenu powiatu bytowskiego w szkoleniach, kursach, warsztatach;
- przygotowanie 34 BO z terenu PB zagrożonych wykluczeniem społecznym do wejścia bądź powrotu na rynek pracy;
- poprawa stanu zdrowia 4 osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym poprzez udział w turnusach rehabilitacyjnych;
- upowszechnianie pracy socjalnej w powiecie bytowskim poprzez zatrudnienie 2 pracowników socjalnych do realizacji projektu.

W projekcie „Przestrzenie rozwoju” w 2013r. łącznie wzięły udział 34 osoby (22 kobiety i 12 mężczyzn), w szczególności były to:

1. 24 osoby niepełnosprawne, w tym:
  - 19 z umiarkowanym bądź lekkim stopniem niepełnosprawności
  - 5 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności
2. 10 uczestników opuszczających rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo – wychowawcze
3. Dodatkowo 5 osób kontynuowało udział w projekcie w roku 2013r., które były uczestnikami w poprzednim roku: w tym 3 usamodzielniających się wychowanków oraz 2 osoby objęte kontraktami socjalnymi – Metoda Pracy w Środowisku Rodzinnym.

W 2013 roku w ramach realizacji projektu systemowego „Przestrzenie rozwoju” uczestnicy mieli możliwość skorzystania z instrumentów aktywnej integracji takich jak:

1. Kurs prawa jazdy kat. „B”- 12 osób (9K, 3M)
2. Kurs prawa jazdy kat. „B+E” – 1 osoba (M)
3. Kurs prawa jazdy kat. „C+E” – 1 osoba (M)

4. Szkolenie okresowe w formie kursu okresowego dla prawa jazdy kat. C – 1 osoba (M)
5. Kurs obsługi wózków widłowych – 3BO (3M)
6. Kurs komputerowy na poziomie podstawowym - 2 osoby (1K, 1M)
7. Kurs komputerowy na poziomie średniozaawansowanym – 2 osoby (1K, 1M)
8. Kurs komputerowy na poziomie zaawansowanym – 5 BO (3K, 2M)
9. Kurs języka angielskiego na poziomie podstawowym – 7 osób (6K, 1M)
10. Kurs języka angielskiego na poziomie zaawansowanym – 2 osoby (2K)
11. Kurs obsługi kasy fiskalnej i minimum sanitarne – 4 BO (K)
12. Kurs makijażu i stylizacji paznokci – 3 osoby (K)
13. Warsztaty plastyczne – 2 osoby (2K)
14. Kurs kadrowo – płacowy – 3 osoby (2K, 1M)
15. Zawodowy kurs drwała – operatora pilarki spalinowej – 3 osoby (3M)
16. Kurs przyuczenia do zawodu fryzjer – 3 osoby (K)
17. Szkolenie z zakresu obsługi i dozoru urządzeń elektroenergetycznych – 1 osoba (M)
18. Wykonywanie i nadzór prac pomiarowych elektroenergetycznych do 1 kW – 1 osoba (M)
19. Opiekunka osób starszych – 2 osoby (2K)
20. Poradnictwo wizażystki – szkolenie z zakresu wizażu – 10 osób (5K)
21. Szkolenie w zakresie aktywizacji zawodowej – 38 osób (24K, 14M)

Instrumenty aktywizacji zdrowotnej:

1. Turnus rehabilitacyjny – 4 osoby (3K, 1M), w tym 2 osoby z opiekunem
2. Zajęcia rehabilitacyjne – 5 osób (4K, 1M)

Dodatkowo w ramach realizacji projektu jedna uczestniczka objęta Indywidualnym Programem Usamodzielnienia kontynuująca udział w projekcie z 2012 roku została skierowana do udziału w zajęciach szkolnych związanych z uzupełnieniem wykształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym.

W ramach działań o charakterze środowiskowym zorganizowaliśmy:

1. Festyn promujący rodzicielstwo zastępcze (ok. 150 osób)
2. Szkołę dla rodziców – 9 osób (8K, 1M)
3. Wyjazd edukacyjny – integracyjny – 10 osób, w tym 2 osoby z opiekunem (9K, 1M)

Na zakończenie projektu 17.12.2013r. została zorganizowana pogadanka nt: „Równości płci” dla uczestników projektu oraz pracowników zatrudnionych do realizacji projektu.

Całkowity koszt projektu zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie: 359 881,72 zł.

Wnioskowana kwota dofinansowania: 308 410,05 zł.

Łączne wydatki na realizację projektu w 2013 roku wyniosły 348 674,59 zł.

Wkład własny łącznie: 52 345,41 zł. w tym:

Wkład własny wypłacany jako pomoc materialna w formie zasiłków na kontynuację nauki zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Ustawą o pomocy społecznej: 40 748,30 zł.

Wkład własny - część wynagrodzenia dla radcy prawnego – 6 725,00 zł.

Wkład własny koszty energii – 4 872,11 zł.

VII. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU REHABILITACJI OSÓB NIEPEŃOSPRAWNYCH

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych – oznacza zespół działań w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na rehabilitację zawodową i społeczną w 2013 roku zgodnie z „informacją Prezesa Zarządu PFRON o wysokości środków przypadających wg algorytmu w 2013 roku na realizację zadań w planie finansowym Funduszu dla powiatu bytowskiego” zostały podzielone na poszczególne zadania Uchwałą Nr XXI/194/2013 Rady Powiatu Bytowskiego z dnia 28 marca 2013 r. Zgodnie z Uchwałą Nr 180/559/2013 Zarządu Powiatu Bytowskiego z dnia 17 grudnia 2013 r. na rehabilitację społeczną przeznaczono następujące środki:

Ogółem:	858.298 zł
Zadania do realizacji:	
Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych:	96.378,00 zł
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych:	0,00 zł
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze:	230.526,52 zł
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych:	87.513,48 zł
Dofinansowanie działalności warsztatu terapii zajęciowej:	443.880,00 zł

Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.

Turnus to zorganizowana forma aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu. Uczestnictwo w turnusach zalicza się do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Turnusy są organizowane w ośrodkach, które zapewniają osobom niepełnosprawnym odpowiednie warunki pobytu, dostosowane do rodzaju i stopnia niepełnosprawności uczestników turnusu oraz bazę do prowadzenia rehabilitacji i realizacji określonego programu turnusu. Czas trwania turnusu wynosi co najmniej 14 dni. Turnusy odbywają się tylko w ośrodkach, które posiadają wpis Wojewody uprawniający do organizowania turnusów lub przyjmowania grup turnusowych. Wyplacono dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych 142 osobom na kwotę 96.378 zł, z tego:

- dorośli niepełnosprawni 74 osoby – 56.833zł
(średnia wysokość dofinansowania wniosku 768,01 zł),
- dzieci i młodzież niepełnosprawna 15 osób – 11.740 zł
(średnia wysokość dofinansowania wniosku 782,66 zł),
- opiekunowie dorosłych 40 osób – 21.006zł
(średnia wysokość dofinansowania wniosku 525,15 zł),
- opiekunowie dzieci i młodzieży 13 osób – 6.799 zł
(średnia wysokość dofinansowania wniosku 523 zł).

Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Zakres tego zadania obejmuje działania o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym oraz turystycznym kierowane do osób niepełnosprawnych.

O dofinansowanie ze środków Funduszu organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób niepełnosprawnych mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, które złożą odpowiedni wniosek w terminie do dnia 30 listopada roku poprzedzającego realizację zadania, oraz:

- prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lata przed złożeniem wniosku,
- udokumentują zapewnienie odpowiednich do rodzaju zadania i do potrzeb osób niepełnosprawnych warunków technicznych i lokalowych,
- udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia, w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków Funduszu.

Wysokość dofinansowania organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych wynosi do 30 % kosztów przedsięwzięcia.

W 2013 roku nie było realizacji zadań o dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.

Sprzęt rehabilitacyjny to sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych, mający za zadanie osiągnięcie przy aktywnym uczestnictwie osoby niepełnosprawnej możliwie najwyższego poziomu jej funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Na sprzęt rehabilitacyjny mogą ubiegać się jeden raz w roku osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, jeżeli prowadzą działalność związaną z rehabilitacją osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej dwóch lat przed dniem złożenia wniosku udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków Funduszu.

W roku 2013 na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny zawarliśmy 3 umowy na kwotę 1088,40 zł.

Sprzęt rehabilitacyjny:

- rowerek rehabilitacyjny (2 umowy na kwotę 909 zł),
- masażer 1 umowa na kwotę 179,40 zł),

Przedmioty ortopedyczne są to wyroby medyczne, przedmioty służące do leczenia i rehabilitacji nieprawidłowości w funkcjonowaniu narządów ruchu.

Środki pomocnicze to przedmioty wspomagające funkcjonowanie różnego rodzaju narządów, takich między innymi jak narząd słuchu, czy wzroku.

Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze zrealizowaliśmy **754** wniosków na łączną kwotę **230.527** zł dotyczyły one zakupu:

1. Przedmiotów ortopedycznych :

- aparatów słuchowych i wkładek usznych; (99 wniosków na kwotę 63.977 zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku wynosi 646,23zł),

- wózków inwalidzkich; (12 wniosków na kwotę 17.612 zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku 1.467,66 zł),
- indywidualnych przedmiotów pionizujących; (5 wniosków na kwotę 12.000 zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku 2.400 zł),
- obuwia ortopedycznego; (13 wniosków na kwotę 2.520,20zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku 193,86zł),
- protez kończyn i ich napraw; (11 wniosków na kwotę 15.612zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku 1.419,27zł),
- balkoników; (1 wniosek na kwotę 132zł),
- kul łokciowych; (3 wnioski na kwotę 92,40 zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku 30,80zł),
- rurka tracheostomijna (1 wniosek na kwotę 80 zł),
- gorsety (15 wniosków na kwotę 8.340zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku 556zł),,
- sznurówka (2 wnioski na kwotę 123 zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku 61,50 zł),
- podpórka czterokołowa; (2 wnioski na kwotę 300 zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku 150zł),
- aparat tulejkowy na podudzie z sandałem; (3 wnioski na kwotę 4.000 zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku 1.333.33zł),
- ortezy (2 wnioski na kwotę 115zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku 57,20zł),
- szyna (2 wnioski na kwotę 70 zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku 35zł),
- pończochy kikutowe (1wnioskek na kwotę 132 zł),
- parapodium (1 wniosek na kwotę 3000 zł).

2. Środków pomocniczych:

- pieluchomajtek, cewników, worków do zbiórki dziennej i nocnej; (554 wnioski na kwotę 95.986 zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku 173,25 zł),
- proteza powietrzna (2 wnioski na kwotę 1.470zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku 735zł),
- peruka (3 wnioski na kwotę 350 zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku wynosi 116,66 zł),
- materaców i poduszek przeciwoślizgowych; (22 wnioski na kwotę 3.527zł, średnia wysokość dofinansowania wniosku 160,31 zł),

Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych na wnioski indywidualnych osób niepełnosprawnych.

Bariery architektoniczne definiowane są jako wszelkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym – mogą ubiegać się przede wszystkim ci niepełnosprawni wnioskodawcy, którzy mają trudności w poruszaniu się. Przeprowadzona likwidacja powinna umożliwić lub w znacznym stopniu ułatwić osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem. Dofinansowaniem nie mogą być objęte mieszkania nowo budowane lub będące w trakcie prac wykończeniowych.

Bariery w komunikowaniu się to likwidacja ograniczeń uniemożliwiających lub utrudniających osobom niepełnosprawnym swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji.

Bariery techniczne to przeszkody utrudniające lub uniemożliwiające osobie niepełnosprawnej pokonywanie pewnych ograniczeń. Likwidacja bariery technicznej

powinna spowodować sprawniejsze działanie tej osoby w społeczeństwie i umożliwić wydajniejsze jej funkcjonowanie. Dofinansowanie udzielane jest na wyraźne zalecenie lekarza specjalisty rehabilitacji medycznej poparte dodatkowym wyjaśnieniem wnioskodawcy uzasadniającym dofinansowanie.

W 2013 roku zrealizowaliśmy 39 wniosków na łączną kwotę 87.513 zł w tym:

1. likwidacja barier architektonicznych: 16 umów na kwotę 57.190 zł (średnia wysokość dofinansowania wniosku 3.574,37 zł),
2. likwidacja barier technicznych: 9 umów na kwotę 17.559 zł (średnia wysokość dofinansowania wniosku 1.951 zł),
3. likwidacja barier w komunikowaniu się: 14 umów na kwotę 12.764 zł (średnia wysokość dofinansowania wniosku 911,71zł).

Środki na dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych wydatkowano głównie na dostosowanie łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych (montaż kabin prysznicowych, siedzisk uchylnych i uchwytów), poszerzania otworów drzwiowych, likwidację progów oraz utwardzanie i wyrównywanie podłogi.

W ramach likwidacji barier w komunikowaniu się udzielono wsparcia w zakupie komputerów. W ramach likwidacji barier technicznych udzielono wsparcia do zakupu podnośnika z nosidłem, rowerków trójkołowych, łóżek ortopedycznych, podnośnika, wózka prysznicowego, zmywarki, inhalatora, podwieszki do podnośnika.

Dofinansowanie działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej (WTZ) w Bytowie.

Do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zalicza się uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej. Na terenie powiatu bytowskiego funkcjonuje jeden Warsztat Terapii Zajęciowej, który obejmuje terapią zajęciową 30 uczestników w sześciu grupach terapeutycznych. W 2013 r. WTZ w Bytowie otrzymał środki finansowe w wysokości 493.649 zł, z czego 443.880 zł stanowiły środki PFRON, a 49.769 zł stanowiła dopłata samorządu powiatowego, który pokrywa 10% kosztów funkcjonowania warsztatów.

Zgodnie z art. 22 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. z 2004 r. Nr 63, poz. 587) w dniach 13.05-07.06.2013 r. przeprowadzona została kontrola z zakresu prowadzonej rehabilitacji i dokumentów organizacyjnych oraz spraw finansowo – księgowych, w wyniku której przedstawiono zalecenia pokontrolne, a praca WTZ została oceniona pozytywnie. Z rozliczeń rocznych otrzymanych z Warsztatów Terapii Zajęciowej wynika, że środki finansowe zostały wykorzystane w sposób racjonalny i zgodny z planem oraz założeniami wynikającymi z ustalonego procesu rehabilitacji.

Szczegółowe informacje na temat pracy Warsztatu Terapii Zajęciowej oraz zaleceń pokontrolnych zawarte są w sprawozdaniu z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych warsztatu, które stanowi podstawę do dokonania przez powiat corocznej oceny działalności warsztatu.

PILOTAŻOWY PROGRAM AKTYWNY SAMORZĄD

Widząc potrzebę podjęcia działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności oraz wsparcia osób niepełnosprawnych i ich integracji społecznej Zarząd Powiatu Bytowskiego Uchwałą Nr 157/474/2013 z dnia 2 lipca 2013 r. podjął decyzję o przystąpieniu Powiatu Bytowskiego do realizacji pilotażowego programu p.n. „Aktywny Samorząd”. Na mocy tej uchwały jednostką organizacyjną odpowiedzialną za realizację w/w programu stał się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie. Realizacja tego programu umożliwiła

Program Aktywny samorząd jest ważnym krokiem w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. Działania przewidziane w programie uzupełnią plany ujęte w powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych i programach działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Umożliwią aktywniejsze włączenie się w działania na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych. Formy wsparcia przewidziane w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych.

Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Cele szczegółowe programu zakładały:

- 1) przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego,
- 2) przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych,
- 3) umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie,
- 4) poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji,
- 5) wzrost kompetencji osób zaangażowanych w proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych, pracowników lub pracujących na rzecz jednostek samorządu terytorialnego lub organizacji pozarządowych.

Program w 2013 roku obejmuje następujące formy wsparcia:

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową,
w tym:

- 1) **Obszar A** – likwidacja bariery transportowej:
  - **Zadanie 1** - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
  - **Zadanie 2** – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B,
- 2) **Obszar B** – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:
  - **Zadanie 1** – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,
  - **Zadanie 2** – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania.
- 3) **Obszar C** – likwidacja barier w poruszaniu się:
  - **Zadanie 1** - pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
  - **Zadanie 2** – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
  - **Zadanie 3** – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
  - **Zadanie 4** – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny,
- 4) **Obszar D** – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Moduł III – realizowany przez PFRON (szkolenie kadr samorządów oraz organizacji pozarządowych z zakresu problematyki niepełnosprawności) w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych.

Do PCPR w Bytowie łącznie wpłynęło 126 wniosków o udzielenie wsparcia. W sumie zawarliśmy 104 umowy na łączną kwotę 272.506,20 zł w tym:

1. Pomoc w zakupie specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem- 8 umów na kwotę 44.784,30 zł (średnia wysokość dofinansowania wniosku 5.598,03zł),
2. Pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym- 7 umów na kwotę 53.800 zł (średnia wysokość dofinansowania wniosku 7.685,71 zł),
3. Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym- 3 umowy na kwotę 5.400 zł (średnia wysokość dofinansowania wniosku 1.800 zł),
4. Pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej- 13 umów na kwotę 21.006,88 zł (średnia wysokość dofinansowania wniosku 1.615,91zł),
5. Dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania- 1 umowa na kwotę 2.000zł),
6. Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym- 72 umowy na kwotę 145.515zł (średnia wysokość dofinansowania wniosku 2.021,04 zł)
7. 11 wniosków zweryfikowanych negatywnie pod względem formalnym

VIII. DZIAŁALNOŚĆ POWIATOWEGO ZESPOŁU DO SPRAW ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Zgodnie z przepisami ustawy z 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, starostowie w ramach zadań z zakresu administracji rządowej powołują i odwołują powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Starosta Bytowski Zarządzeniem 49/2011 z dnia 27 września 2011r. powołał Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie.

Wydatki związane z działalnością Zespołu pokrywane są ze środków finansowych budżetu państwa oraz mogą być również pokrywane ze środków jednostek samorządu terytorialnego. W 2013 r. powiat bytowski na realizację tego zadania przekazał dotację w wysokości 160.800 zł., którą otrzymał z budżetu Wojewody Pomorskiego oraz ze środków własnych w kwocie 79.424 zł. Środki te zostały wydatkowane w kwocie z dotacji 160.800 zł. a z budżetu powiatu w kwocie 62.644,27 zł wykorzystano na wynagrodzenia wraz z pochodnymi, materiały i wyposażenie, usługi pocztowe, internetowe, telekomunikacyjne, koszty utrzymania pomieszczeń, opłacenie członków składów orzekających, zakup usług medycznych i psychologicznych oraz pozostałe niezbędne wydatki.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności orzeka między innymi o niepełnosprawności dzieci poniżej 16 roku życia, o stopniu niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia, o nie zaliczeniu do osób niepełnosprawnych, wydaje legitymacje dla osób niepełnosprawnych. Orzeczenia te uprawniają do korzystania z różnych form pomocy – pieniężnej oraz usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe i inne placówki, w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia, w zakresie rehabilitacji społecznej, uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, środki pomocnicze i przedmioty ortopedyczne ułatwiające funkcjonowanie, likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, technicznych oraz w komunikowaniu się.

W 2013 roku do Zespołu wpłynęło 2235 wniosków, w tym 406 dotyczyło osób przed 16 rokiem życia, 1829 osób po 16 roku życia.

Wydano w 2013 r. łącznie 2124 orzeczeń:

- 1) dla osób poniżej 16 roku życia 376 orzeczeń, w tym:
  - 1 orzeczenie odmawiające ustalenia niepełnosprawności,
  - 59 orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych,
  - 316 zaliczających do osób niepełnosprawnych;
- 2) dla osób powyżej 16 roku życia 1748 orzeczeń, w tym:
  - 1674 orzeczeń ustalających stopień niepełnosprawności,
  - 25 orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych,
  - 49 orzeczeń odmawiających ustalenia stopnia niepełnosprawności.

Wnioski, które wpłynęły od osób przed ukończeniem 16 roku życia dotyczyły ustalenia następujących uprawnień:

- 393 wnioski do zasiłku pielęgnacyjnego,
- 9 wniosków do zasiłku stałego,
- 4 do innych celów (mieszkania w oddzielnym pokoju lub dodatkowego urlopu wychowawczego dla rodzica).

Wnioski od osób w wieku powyżej 16 roku życia dotyczyły ustalenia uprawnień:

- 302 wnioski do odpowiedniego zatrudnienia,
- 1 wniosek do udziału w szkoleniach,
- 4 wnioski do uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- 85 wniosków do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- 748 wnioski do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji,
- 555 wniosków do zasiłku pielęgnacyjnego,
- 125 wniosków do karty parkingowej,
- 9 wniosków do innych celów.

Spośród złożonych do Zespołu wniosków do rozpatrzenia w kolejnym roku pozostało 81 wniosków osób po 16 roku życia i 30 wniosków osób przed 16 rokiem życia. Wnioski te zostały złożone w terminie uniemożliwiającym ich załatwienie w roku 2013, ponadto nie rozpatrzono wniosków, których wnioskodawcy nie zgłosili się na wyznaczone posiedzenie Zespołu.

Zespół w roku 2013 wydał 536 legitymacji dla osób niepełnosprawnych, w tym:

- 83 legitymacje wydane osobom przed 16 rokiem życia na podstawie ważnych orzeczeń o niepełnosprawności,
- 453 legitymacje wydane osobom po 16 roku życia na podstawie ważnych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności.

W 2013 roku odbyło się łącznie 155 posiedzeń składów orzekających:

- 118 dla dorosłych,
- 37 dla dzieci.

ZAŁĄCZNIKI:

1. WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ
2. WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ
3. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU
PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2012 – 2014
4. SPRAWOZDANIE ZE STANU REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONIE OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2013-2016

WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Jak wynika z rozeznanych potrzeb, na terenie powiatu bytowskiego istnieje potrzeba utworzenia:

- 1. Środowiskowego Domu Samopomocy**, który realizuje zadania z zakresu administracji rządowej, określone w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego oraz rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Ośrodek wsparcia dziennego przeznaczony byłby dla osób dotkniętych schorzeniami psychicznymi lub niepełnosprawnością intelektualną, niewymagających leczenia szpitalnego bądź opieki stacjonarnej. Przeznaczony np. dla 30 osób. Osoby przebywające w Domu otrzymywałyby wsparcie psychiczne oraz szereg działań rehabilitacyjnych, które miałyby na celu poprawę ich jakości życia i funkcjonowania w społeczeństwie. W placówce mogłyby funkcjonować pracownie tj. artystyczno-plastyczna, krawiecko-gobeliniarska, przyrodniczo-ceramiczna, kulinarna i zaradności życiowej, rehabilitacji, relaksacji i muzykoterapii. Uczestnicy mieliby możliwość uczestniczenia w następujących treningach: trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi (teoretyczny i praktyczny), trening kulinarny, trening samoobsługi, trening umiejętności praktycznych, trening nauki higieny, trening dbania o wygląd zewnętrzny, trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów. Na terenie naszego powiatu funkcjonują dwa Środowiskowe Domy Samopomocy o zasięgu gminnym w Miastku i w Bytowie. Natomiast kwestie rehabilitacji i rozwoju dla osób niepełnosprawnych pochodzących z ośmiu pozostałych gmin nie są w pełni zabezpieczone. Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy na terenie innych gmin w części byłoby odpowiedzią na w/w potrzeby.
- 2. Zakładu Aktywności Zawodowej**, którego celem jest zatrudnianie osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności, a także ich rehabilitacja zawodowa i społeczna, przygotowująca te osoby do aktywnego życia w otwartym środowisku na miarę indywidualnych możliwości. Zakład aktywności zawodowej jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostką tworzoną przez powiat, gminę, stowarzyszenie lub inną organizację społeczną, której statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych. Podstawy prawne dla działalności zakładów aktywności zawodowej stworzyła ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 ze zm.). Na terenie powiatu funkcjonuje już Warsztat Terapii Zajęciowej, część uczestników warsztatów mogłaby realizować się zawodowo w Zakładzie Aktywności Zawodowej. Tego typu placówka byłaby kolejnym etapem rehabilitacji społeczno-zawodowej i szansą na pracę dla osób niepełnosprawnych.

3. Ośrodków Wsparcia:

Dzienny dom pobytu dla osób starszych

Oferta byłaby skierowana do osób starszych pragnących rozwijać swoje zainteresowania oraz spędzać czas w miłym towarzystwie rówieśników pod opieką wykwalifikowanej kadry. Placówka zapewniałaby wyżywienie, zajęcia terapeutyczne, całodzienną opiekę i pomoc w codziennych czynnościach. W ramach pobytu uczestnicy braliby udział w różnego rodzaju zajęciach: terapeutycznych, kreatywnych (plastyczne, muzyczne, teatralne, dyskusyjny klub filmowy, itp.), rekreacyjnych poprawiających sprawność psychoruchową. Dzięki uczestnictwu w zajęciach osoby starsze i samotne miałyby możliwość miłego spędzenia czasu i wyjścia z domu.

4. **Ośrodka Interwencji Kryzysowej**, czyli miejsca, które jest szansą na kompleksową pomoc dla osób znajdujących się w kryzysie. Nie chodziłoby więc tylko o zapewnienie azylu, schronienia czy ambulatoryjne poradnictwo, ale o specjalistyczne całościowe podejście do tematu związanego z konkretną rodziną i wspólne zaplanowanie drogi wyjścia z trudnej sytuacji. Podstawowym celem takiej placówki byłoby udzielenie profesjonalnej i kompleksowej pomocy osobom tego wymagającym, jak również prowadzenie działań prewencyjnych w tym zakresie, skierowanych do szerszej społeczności. Pełna oferta ośrodka to oprócz zapewnienia schronienia, które pozwoli na regenerację sił fizycznych i psychicznych, przede wszystkim zapewni pomoc i poradnictwo socjalno-prawne, terapię psychologiczną.

5. Istnieje również potrzeba dostosowania warunków lokalowych w PCPR, bądź **pozyskanie nowych pomieszczeń na działalność Centrum**. W obecnych warunkach, w małych biurach, w których pracują po 2 osoby zdarza się, że osoby zgłaszające się po pomoc czują się skrzępowane i mają opór przed otwartym mówieniem o problemach. Dodatkowe pomieszczenia dla psychologa, pracowników mających bezpośredni kontakt z potrzebującymi wsparcia z pewnością wpłynęły by pozytywnie na jakość pracy, stopień zadowolenia ze świadczonych usług i otrzymywanej pomocy oraz wizerunek Centrum w środowisku.

6. Likwidacja barier architektonicznych

Jak wynika z rozeznanych potrzeb w powyższym zakresie wiele obiektów użyteczności publicznej na terenie powiatu bytowskiego nie jest dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

1. **Utworzenie na terenie Powiatu Bytowskiego placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego.**

Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki. Do placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, dziecko przyjmuje się:

- 1) na podstawie orzeczenia sądu;
- 2) w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną;
- 3) na wniosek rodziców, dziecka lub osoby trzeciej lub umieszcza się dziecko w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Do placówki tej są przyjmowane dzieci niezależnie od miejsca zamieszkania. Pobyt dziecka w placówce nie może trwać dłużej niż 3 miesiące. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może zostać przedłużony do zakończenia trwającego postępowania sądowego o: powrót dziecka do rodziny; przysposobienie; umieszczenie w pieczy zastępczej.

2. **Stworzenia sieci placówek wsparcia dziennego w formie świetlic o zasięgu ponadgminnym.**

Świetlice powinny realizować zadania na rzecz mieszkańców Powiatu Bytowskiego w zakresie zapewniania opieki i wychowania dzieciom częściowo pozbawionym opieki rodziców poprzez objęcie dzieci działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi i edukacyjnymi na poziomie obowiązującego standardu.

3. **Tworzenie kolejnych rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka** zgodnie z limitem określonym w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012 – 2014, w celu zapewnienia odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych opieki ze strony najbliższych.

4. **Poprawa warunków lokalowych** i dostosowanie ich do poziomu niezbędnego do optymalnej realizacji zadań z zakresu pieczy zastępczej. W szczególności dostrzega się potrzebę utworzenia i wyposażenia **pokoju do spotkań** rodziców biologicznych z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Rodzice biologiczni często spotykają się z dziećmi w siedzibie PCPR w Bytowie, zazwyczaj w sali konferencyjnej, co uzależnia terminy spotkań od jej dostępności. Utworzenie pokoju spotkań umożliwiłoby swobodne, nieskrępowane kontakty rodziców z dziećmi, wspólną zabawę i miłe spędzenie wspólnego czasu.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2012 – 2014

W 2013 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie zrealizowało wszystkie działania wyznaczone w *Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012 - 2014*. Poniżej zaprezentowano szczegółowe informacje dotyczące sposobu realizacji zadań.

CEL I.

Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej

Każde dziecko ma prawo do życia i rozwoju w rodzinie. Niestety często zdarzają się sytuacje, w których rodzice biologiczni nie mogą zapewnić dziecku opieki i wychowania. Najlepszym rozwiązaniem jest wówczas umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej czyli rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, które zapewnią mu warunki bytowe i rozwojowe najbardziej zbliżone do naturalnego środowiska rodzinnego. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej ma przyczynić się do tego, by w sytuacji gdy to konieczne, każde dziecko pozbawione opieki rodziców, mogło skorzystać z rodzinnej pieczy zastępczej.

Kierunki działania	Termin realizacji	Wskaźniki efektywności działań	Sposób realizacji w 2013r.
Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania: 1) Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego w środowisku oraz budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej;	Przewidywany termin realizacji działań: Lata 2012 – 2014	Wskaźniki poddane analizie: Ilość i rodzaj przeprowadzonych akcji promocyjnych; opinie i informacje na temat rodzicielstwa zastępczego zamieszczane w mediach lokalnych;	W okresie sprawozdawczym przeprowadzono łącznie 4 akcje promocyjne, tj.: – na stronie internetowej PCPR w Bytowie www.pcprbytow.net zamieszczono informację na temat rodzicielstwa zastępczego oraz naboru na szkolenie dla kandydatów na rodziców zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, która była na bieżąco uzupełniana, – w miesiącach luty i kwiecień 2013r. organizowane były spotkania na zebraniach koła gospodyń wiejskich w Rokitach, Trzebiatkach oraz Rekowie, podczas których pracownicy promowali idee rodzicielstwa

			zastępczego. – w kurierze Bytowski – 04.02.2013r. został zamieszczony artykuł dotyczący rodzicielstwa zastępczego pt: "Dać dzieciom to, czego brakowało wcześniej" – zorganizowano w dniu 14.06.2013r. festynu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.
2) Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze oraz do prowadzenia rodzinnych domów dziecka;	Proces ciągły;	Ilość pozyskanych kandydatów;	Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze oraz do prowadzenia rodzinnego domu dziecka odbywało się poprzez akcje promocyjne realizowane w celu promowania idei rodzicielstwa zastępczego w środowisku oraz budowania pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej. W 2013r. udało się pozyskać 30 osób (w tym 12 małżeństw, 2 osoby w związku konkubenckim i 4 osoby samotne), które wyraziły chęć podjęcia się pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W trakcie procesu kwalifikacyjnego 11 małżeństw (22 osoby) i 3 osoby samotne zrezygnowały z uczestnictwa w procesie kwalifikacyjnym z powodów osobistych, bądź przerwało kwalifikację poprzez niedostarczenie niezbędnych dokumentów lub przerwanie uczestnictwa w konsultacjach psychologicznych z nieznanymi nam przyczyn.
3) Organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, do prowadzenia RDD i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.	Proces ciągły, w miarę zgłaszania się kandydatów.	Ilość przeprowadzonych szkoleń i przeszkolonych kandydatów.	W okresie sprawozdawczym zorganizowano jedno szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej. Szkolenie prowadzone Programem PRIDE – rodzinna opieka zastępcza/adopcja. Do szkolenia przystąpiło 1 małżeństwo (2 osoby), 1 związek konkubencki i 1 osoba samotna. Wszystkie osoby ukończyły szkolenie i zostały zakwalifikowane do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

			niezawodowej. W 2013r. do PCPR w Bytowie nie zgłosił się żaden kandydat, który byłby zainteresowany udziałem w szkoleniu przygotowującym do pełnienia funkcji prowadzącego placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. W związku z powyższym tego rodzaju szkolenie nie zostało zorganizowane.

CEL II.

Wspieranie rodzinnej pieczy zastępczej i przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym

Sprawowanie opieki i wychowania nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej często jest procesem trudnym, obfitującym w różnego rodzaju problemy. Związane jest to niekiedy ze specyficznymi potrzebami dzieci pozbawionych opieki rodziców naturalnych, a także z bagażem negatywnych doświadczeń wyniesionym przez dziecko z domu rodzinnego. W związku z powyższym niezbędna jest stała praca z rodziną zastępczą i osobami prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz udzielanie im wsparcia w zakresie niezbędnym do prawidłowego wypełniania przez nich obowiązków związanych z zapewnieniem powierzonym dzieciom opieki i wychowania.

Kierunki działania	Termin realizacji	Wskaźniki efektywności działań	Sposób realizacji w 2013r.
Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania: 1) Prowadzenie grup wsparcia dla rodzinnych form opieki zastępczej;	Przewidywany termin realizacji działań: Proces ciągły, w terminach dostosowanych do potrzeb rodzin;	Wskaźniki poddane analizie: Ilość zorganizowanych spotkań;	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie prowadziło grupę wsparcia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka na terenie Miastka i Bytowa. Spotkania uczestników odbywały się w siedzibie PCPR w Bytowie w każdą pierwszą środę miesiąca o godz. 16:00, natomiast w Miastku w Sali M-GKRPA w ostatni wtorek miesiąca od godziny 15:30. W 2013r odbyło się 20 spotkań grup wsparcia.
2) Udzielanie rodzinom zastępczym i prowadzącym RDD wsparcia psychologicznego,	Proces ciągły, w miarę zgłaszanych potrzeb;	Ilość osób korzystających z wsparcia;	W trakcie 2013r. w PCPR w Bytowie zwiększył się dostęp do specjalistycznego poradnictwa, ze względu na zwiększenie ilości godzin przyjęć przez zatrudnionego psychologa. PCPR w Bytowie zatrudnia łącznie 2

pedagogicznego, prawnego oraz terapeutycznego;			psychologów i 1 radcę prawnego, którzy są gotowi nieść rodzinom zastępczym pomoc i wsparcie psychologiczne, terapeutyczne i prawne w sytuacji, gdy będzie taka potrzeba. Zapewniane poradnictwo ma na celu również zachowanie i wzmocnienie kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego. W miarę zgłoszonych i zaobserwowanych potrzeb koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej kierowali rodziny i ich podopiecznych do innych specjalistów, jak np. pedagoga, psychiatry. W 2013r. ze wsparcia psychologicznego skorzystało 32 rodziny zastępcze, w tym 17 spokrewnionych, 7 niezawodowe i 8 zawodowe. Z wsparcia prawnego – 8 rodzin zastępczych (w tym 3 spokrewnione, 2 niezawodowe, 3 kandydatów na rodziny zastępcze).
3) Pomoc rodzinom w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych;	Na bieżąco, w miarę zgłaszanych potrzeb;	Częstotliwość i rodzaj udzielonej pomocy;	W omawianym okresie sprawozdawczym w sytuacjach konfliktowych znalazły się 3 rodziny zastępcze. Dominującą przyczyną konfliktów były problemy opiekuńczo – wychowawcze. Pomoc udzielona była w formie wsparcia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, psychologicznej, pedagogicznej – przy współpracy z pedagogami szkolnymi, a także poprzez kontakt z sądem. Częstotliwość kontaktów w ramach udzielonej pomocy dostosowana była do potrzeb wynikających z zaistniałej sytuacji.
4) Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym poprzez rodziny	Zgodnie ze zgłoszonym zapotrzebowaniem;	Ilość udzielonego wsparcia w formie rodzin pomocowych;	Z wsparcia w formie rodzin pomocowych skorzystały 2 rodziny zastępcze typu pogotowia rodzinnego. Powodem udzielonej pomocy był wypoczynek. Łącznie w okresie

pomocowe;			sprawozdawczym podpisano 4 umowy o pełnienie funkcji rodziny pomocowej, a pod opieką tych rodzin znalazło się 5 dzieci. Jedna rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego skorzystała z przysługującego wypoczynku dwukrotnie.
5) Integracja środowiska rodzinnej pieczy zastępczej, m.in. poprzez organizowanie spotkań integracyjnych i okolicznościowych dla rodzin zastępczych i prowadzących RDD;	Zgodnie z terminami imprez okolicznościowych oraz bieżącymi potrzebami i możliwościami;	Ilość i rodzaj zorganizowanych spotkań integracyjnych;	W okresie sprawozdawczym zorganizowano jedno spotkanie integracyjne dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka, a mianowicie festyn z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, który odbył się 14 czerwca 2013r. nad jeziorem Jeleń. Festyn zorganizowany był w ramach projektu systemowego „Przestrzenie rozwoju” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem festynu było promowanie rodzicielstwa zastępczego, wzmacnianie osób prowadzących rodzinne formy opieki zastępczej, a także integracja rodzin zastępczych i społeczności lokalnej. Na festyn przybyli zaproszeni goście, pracownicy Działu Pieczy Zastępczej i Realizacji Świadczeń Socjalnych PCPR w Bytowie, rodziny zastępcze wraz z dziećmi nad którymi sprawują pieczę zastępczą oraz dziećmi biologicznymi. Dodatkowo na festyn mogli przybyć mieszkańcy powiatu bytowskiego. W festynie uczestniczyło ok. 150 osób. Motywnym przewodnim imprezy była wioska indiańska. Zabawę podczas festynu prowadził Wielki Wódz Kamienna Stopa, który na bieżąco informował uczestników o atrakcjach przewidzianych podczas festynu oraz zajmował się oprawą muzyczną. Dzieci miały możliwość skorzystania z wielu atrakcji przewidzianych w programie: udział w konkursach, wyścigach sprawnościowych i zabawach tanecznych. Bardzo dużym zainteresowaniem cieszyło się

			indiańskie tipi, w którym wszystkie dzieci skorzystały z możliwości pomalowania twarzy i własnoręcznego wykonania ozdób indiańskich. Większość uczestników brała udział w zajęciach hippicznych, atrakcjach proponowanych przez straż pożarną i policję oraz ćwiczeniach celności podczas strzelania z łuku i wiatrówki. Oprócz zabaw i gier otrzymały watę cukrową i popcorn.
6) Podnoszenie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych i prowadzących RDD.	Proces ciągły.	Ilość zorganizowanych działań mających na celu podniesienie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych i prowadzących RDD.	W okresie sprawozdawczym PCPR w Bytowie zorganizowało szkolenia w ramach projektu współfinansowanego przez MPiPS w ramach Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2013 pn. „Szkolenia rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego”. Szkolenia te miały za cel podnoszenie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych i prowadzących RDD. „SZKOŁA DLA RODZICÓW ” Celem szkolenia było doskonalenie posiadanych przez rodziców zastępczych umiejętności wychowawczych, niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania rodziny, wychowania dzieci, radzenia sobie z trudami życia. W ramach szkolenia, w terminie od 31.10.2013r. do 16.12.2013r. odbyło się 10 spotkań, każde z nich trwało 4 godziny. W szkoleniu uczestniczyło 11 osób z 11 rodzin zastępczych, z czego 10 ukończyło szkolenie. „DZIECKO Z FAS” Celem szkolenia było doskonalenie kompetencji rodziców zastępczych w zakresie związanym z tematyką szkolenia. Termin szkolenia: 23-24.11.2013r. oraz 14-15.12.2013r. Czas trwania: 32 godziny dydaktyczne. Liczba

			uczestników: 12 osób „SZKOLENIE PIERWSZA POMOC” Celem szkolenia było nabycie umiejętności rodziców zastępczych w zakresie związanym z tematyką szkolenia. Odbyły się dwa cykle szkoleniowe w Bytowie i Miastku. Termin szkolenia: 03-04.12.2013r w Miastku. oraz 11 i 13.12.2013r. w Bytowie. Czas trwania: 2 spotkania po 4 godziny zajęć dydaktycznych oraz 2 spotkania po 4 godziny zajęć praktycznych. Liczba uczestników: 12 osób w Bytowie, 10 osób w Miastku „ZABURZENIA WIĘZI” Celem szkolenia było doskonalenie kompetencji rodziców zastępczych w zakresie związanym z tematyką szkolenia. Termin szkolenia: 31.11-01.12.2013r. Czas trwania: 12 godz. Dydaktycznych. Liczba uczestników: 14 osób „SZKOLENIE Z RADCA PRAWNYM” Celem szkolenia było doskonalenie kompetencji rodziców zastępczych w zakresie związanym z tematyką szkolenia. Odbyły się dwa spotkania w Miastku i Bytowie. Termin szkolenia: 26.10.2013r. Czas trwania: 8 godz. Dydaktycznych. Liczba uczestników: 13 osób Miastko, 18 osób Bytów „FAS – PŁODOWY ZESPÓŁ ALKOHOLOWY” Celem szkolenia było doskonalenie kompetencji rodziców zastępczych w zakresie związanym z tematyką szkolenia. Termin szkolenia: 08.06.2013r. Czas trwania: 7 godziny dydaktycznych. Liczba uczestników: 12 osób.

CEL III.**Zwiększenie szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego**

Są różne powody umieszczania dziecka w pieczy zastępczej. W sytuacji, kiedy rodzice biologiczni są gotowi podjąć działania zmierzające do odzyskania władzy rodzicielskiej nad dzieckiem i nie ma ku temu przeciwwskazań ze strony sądu, należy im w tym pomóc. Natomiast jeżeli brak jest możliwości powrotu dziecka do rodziny naturalnej, zasadnym jest się podejmowanie działań mających na celu stworzenie dla dziecka środowiska rodzinnego w postaci rodziny adopcyjnej.

Kierunki działania	Termin realizacji	Wskaźniki efektywności działań	Sposób realizacji w 2013r.
Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania: 1) Współpracę z asystentami rodzin pracującymi z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;	Przewidywany termin realizacji działań: 1) Proces ciągły;	Wskaźniki poddane analizie: 1) Ilość dzieci, które opuściły pieczę zastępczą w wyniku powrotu do rodziców biologicznych.	PCPR w Bytowie współpracuje z asystentami rodzin z terenu powiatu bytowskiego, a w przypadku braku asystenta – z pracownikami socjalnymi pracującymi z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. W omawianym okresie sprawozdawczym współpraca ta stała się bardziej ścisła ze względu na częstszy osobisty kontakt pracowników podczas zespołów do spraw oceny sytuacji dzieci w rodzinie zastępczej organizowanych przez pracowników PCPR średnio co pół roku. Dzięki owocnej współpracy i rzetelnej wymianie informacji pracowników PCPR i OPS możliwe jest bieżące monitorowanie sytuacji rodziców biologicznych oraz potrzeb dziecka pod względem możliwości powrotu dziecka do rodziny naturalnej. W 2013 roku rodziny zastępcze opuściło 34 dzieci. Piecza zastępcza opuszczana była przez dzieci z powodu: usamodzielnienia się wychowanka po osiągnięciu pełnoletności, powrotu do rodziny naturalnej, umieszczenia w innej formie pieczy zastępczej – w tym w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a także w rodzinie adopcyjnej.

2) Umożliwianie i pomoc w kontaktach dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi (o ile sąd nie zdecyduje inaczej);	3) Proces ciągły;	4) Szacunkowa częstotliwość kontaktów dzieci z rodzicami biologicznymi;	Szacunkowa częstotliwość kontaktów dzieci z rodzicami biologicznymi w 2013 roku: a) Rodzinna piecza zastępcza: - 46 dzieci z 34 rodzin zastępczych nie ma żadnego kontaktu z rodzicami biologicznymi, - 56 dzieci z 37 rodzin zastępczych/RDD ma regularny kontakt z rodzicami biologicznymi (min. 1 raz w m-cu) - 39 dzieci z 27 rodzin ma kontakty sporadyczne (rzadziej niż co 2 m-ce). b) Instytucjonalna piecza zastępcza: - 22 dzieci z placówek opiekuńczo – wychowawczych ma sporadyczne kontakty z rodzicami (telefoniczne lub osobiste w domu rodzinnym), - 11 dzieci posiada regularny kontakt z rodziną, - 4 dzieci nie ma kontaktu z rodzicami.
Działania ukierunkowane na przysposobienie dziecka z uregulowaną sytuacją prawną.	Proces ciągły, niezwłocznie po powzięciu informacji uzasadniającej zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia.	5) Ilość dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zgłoszonych do ośrodka adopcyjnego.	Dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej, posiadające uregulowaną sytuację prawną, tzn. dzieci, których rodzice nie żyją, bądź są pozbawieni władzy rodzicielskiej, są zgłaszane do ośrodka adopcyjnego w celu poszukiwania dla nich rodziny adopcyjnej. PCPR w Bytowie współpracuje z ośrodkiem adopcyjnym prowadzonym przez Fundację „Dla Rodziny” w Gdańsku. W 2013r. do Ośrodka Adopcyjnego zgłoszonych zostało 61 dzieci z rodzin zastępczych. 8 z nich zostało przysposobionych, w tym 3 przez rodziny zastępcze, 3 dzieci otrzymało wskazanie do adopcji, 47 dzieci zostało zakwalifikowanych negatywnie.

CEL IV.**Poprawa sytuacji i funkcjonowania w życiu społecznym usamodzielniających się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej**

W procesie opieki i wychowania niezbędne jest przygotowanie dziecka przebywającego w zarówno w instytucjonalnej, jak i rodzinnej pieczy zastępczej do samodzielnego, dorosłego życia oraz umożliwienie nabycia wiedzy i umiejętności niezbędnych do bezproblemowego wejścia w dorosłe życie. PCPR wspiera usamodzielnianych wychowanków m.in. poprzez pomoc w uzyskaniu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych a także wsparcie finansowe i rzeczowe.

Kierunki działania	Termin realizacji	Wskaźniki efektywności działań	Sposób realizacji w 2013r.
Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania: 1) Pomoc osobom usamodzielnianym w pozyskaniu mieszkania z zasobów gminy;	Przewidywany termin realizacji działań: Proces ciągły, zgodnie z zapotrzebowaniem osób usamodzielnianych;	Wskaźniki poddane analizie: Ilość złożonych wniosków o przydzielenie mieszkania z zasobów gminy;	Osoby usamodzielniane mają możliwość zamieszkania w mieszkaniu chronionym funkcjonującym na terenie powiatu bytowskiego. Mieszkanie dysponuje 3 miejscami. W okresie sprawozdawczym podpisano 1 umowę użytkowania i 4 aneksy do umowy z 2012r. Jedna z osób usamodzielnianych opuściła mieszkanie chronione po niespełna miesięcznym pobycie.
1) Wsparcie finansowe i rzeczowe osób usamodzielnianych;	Proces ciągły, zgodnie z zapotrzebowaniem osób usamodzielnianych;	Ilość osób, którym udzielono wsparcia finansowego i rzeczowego;	W okresie sprawozdawczym udzielono 339 świadczeń w formie wsparcia finansowego i rzeczowego dla 47 osób usamodzielnianych opuszczających rodziną bądź instytucjonalną pieczę zastępczą.
2) Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych;	Proces ciągły, zgodnie z zapotrzebowaniem osób usamodzielnianych;	Ilość osób, którym udzielono wsparcia w postaci świadczenia na kontynuowanie nauki;	W okresie sprawozdawczym z pomocy pieniężnej z tytułu kontynuowania nauki korzystały 43 osoby.

3) Organizowanie wsparcia szkoleniowego ukierunkowanego na podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych osób usamodzielnianych;	Proces ciągły, zgodnie z zapotrzebowaniem osób usamodzielnianych i możliwościami finansowymi PCPR;	Ilość osób objętych wsparciem szkoleniowym oraz ilość zorganizowanych szkoleń;	W 2013r. w ramach realizacji projektu systemowego „Przestrzenie rozwoju” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, wsparciem szkoleniowym zostało objętych 13 usamodzielniających się wychowanków opuszczających rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo-wychowawcze (9 kobiet, 4 mężczyzn), z czego 3 osoby kontynuowały udział w projekcie z 2012 r. Wśród uczestników 5 osób pochodziło z rodzin zastępczych, 7 z placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, a 1 osoba opuściła młodzieżowy ośrodek wychowawczy. Zorganizowano 12 szkoleń.
4) Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla osób usamodzielnianych.	Proces ciągły.	Ilość osób objętych poradnictwem specjalistycznym.	PCPR w Bytowie zatrudnia 3 psychologów i 1 radcę prawnego, którzy są gotowi nieść usamodzielniającym się wychowankom pomoc i wsparcie psychologiczne, terapeutyczne i prawne w sytuacji, gdy będzie taka potrzeba. W 2013r. w ramach realizacji projektu systemowego „Przestrzenie rozwoju” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS z psychologiem spotkało się 11 usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

SPRAWOZDANIE ZE STANU REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2013-2016

Wprowadzenie

Niniejsze sprawozdanie stanowi monitoring *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2016* za okres realizacji 2013 rok. Celem sprawozdania jest ustalenie, w jakim stopniu program sprzyja ograniczeniu problemu przemocy w rodzinie oraz skutków stosowania przemocy. W celu zebrania informacji dotyczących omawianej tematyki przesłano informację do instytucji podejmujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie z zapytaniem o aktualną sytuację dotyczącą zjawiska przemocy w rodzinie oraz stan realizacji zadań przedmiotowego Programu przez poszczególne jednostki. Sprawozdanie opracowano na podstawie odesłanych informacji od poszczególnych jednostek.

Prezentowane sprawozdanie składa się z 4 części. Pierwsza część nawiązuje do założeń *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2016*. Druga część dotyczy diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu bytowskiego. Część trzecia stanowi opis realizacji programu na podstawie opracowanych wcześniej celów i wskaźników realizacji. Całość sprawozdania zamykają wnioski z realizacji programu.

I. ZAŁOŻENIA POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2013-2016

W związku z art. 6 ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.) powstał „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2016”, uchwalony dnia 26 września 2013 roku, Uchwałą Rady Powiatu Bytowskiego NR XXV/219/2013. Zapis Programu wskazuje, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie jest koordynatorem przedmiotowego Programu. W związku z tym, PCPR w Bytowie przedkłada sprawozdanie z realizacji Programu Radzie Powiatu Bytowskiego.

Program ma służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy i ochronie rodzin zagrożonych przemocą poprzez tworzenie interdyscyplinarnej strategii działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań w tym zakresie.

W oparciu o diagnozę zjawiska przemocy domowej w powiecie bytowskim wyznaczono cel główny - ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępu do pomocy dla osób doznających przemocy domowej na terenie powiatu bytowskiego, który realizuje się poprzez następujące cele szczegółowe:

1. diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie,
2. wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie świadomości społecznej na temat prawidłowych metod wychowawczych,
3. zwiększenie dostępu do specjalistycznego wsparcia dla ofiar i świadków przemocy,
4. przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, osobom i rodzinom będącym w stanie kryzysu z powodu przemocy,
5. redukcja zachowań agresywnych i nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów, sporów w rodzinach bez użycia przemocy.

Realizacji celów szczegółowych służą wyznaczone zadania, wdrażane w sposób ciągły przez cały czas Programu. Zadania zaplanowane do realizacji mają z jednej strony charakter profilaktyczny, prewencyjny, z drugiej strony zaś służą zwalczaniu problemu przemocy i jego negatywnych konsekwencji.

Działania wynikające z Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie skierowane są do:

- społeczności lokalnej,
- osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- osób stosujących przemoc w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie.

II. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO LATA 2012 – 2013

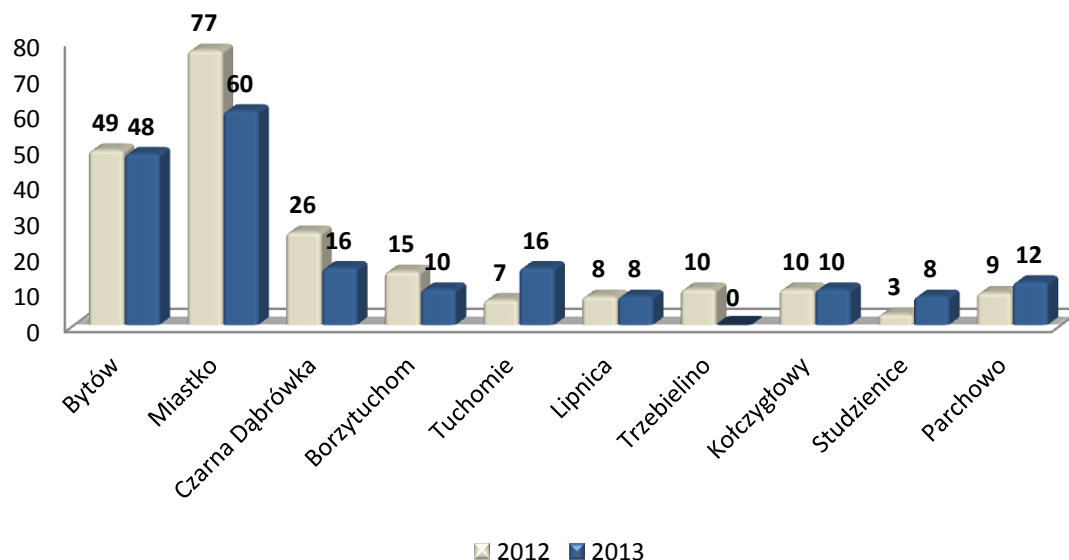
Badania, których wyniki przedstawione są w niniejszym opracowaniu, zostały przeprowadzone w ramach monitoringu *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2016* oraz realizacji jednego z celów przedmiotowego Programu: diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie. Badania te zostały opracowane dzięki współpracy Komendy Powiatowej Policji w Bytowie, Zespołów Interdyscyplinarnych oraz Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie powiatu bytowskiego. Celem projektu badawczego było zebranie informacji dotyczących:

- rozmiaru zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu bytowskiego,
- oceny skuteczności realizowanych przez instytucje zadań skierowanych do osób doświadczających przemocy w rodzinie i wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- kierunków zmian w ww. Programie.

Ośrodki Pomocy Społecznej stanowią największą liczebnie grupę, do której skierowano zapytanie dotyczące diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu bytowskiego. Działalność OPS stanowi ważny element w zapobieganiu, a także zwalczaniu skutków przemocy w rodzinie. Celem działania pomocy społecznej (zgodnie z „Ustawą o pomocy społecznej”) jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać. Jedną z takich sytuacji jest przemoc w rodzinie. Bezpośrednim wsparciem zajmują się pracownicy socjalni, którzy w ramach swoich kompetencji przeprowadzają wywiady środowiskowe, wypełniają „Niebieską Kartę”, czy kierują do ośrodków wsparcia.

Analizując zjawisko przemocy w rodzinie na terenie powiatu bytowskiego należy rozpocząć diagnozę od określenia skali tego zjawiska. Wyznacznikami świadczącymi o rozmiarze zjawiska przemocy są liczba zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie oraz ilość wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” przez pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie powiatu bytowskiego. Zagadnienia te zostaną przedstawione za pomocą wykresów i omówione poniżej.

Wykres 1. Liczba zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie otrzymanych przez pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu bytowskiego w latach 2012-2013

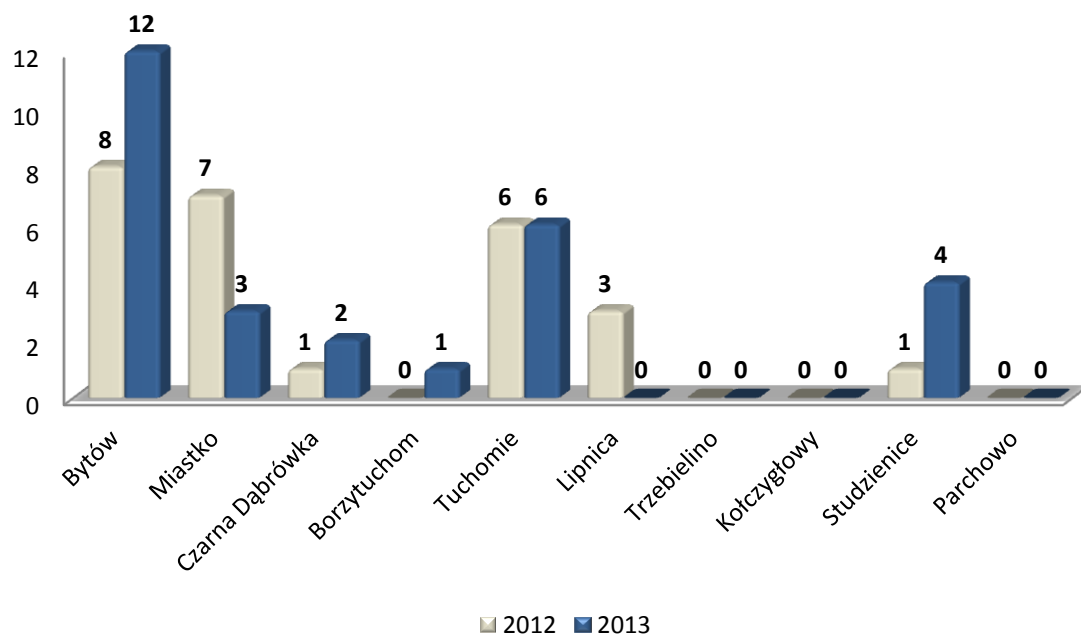

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie powiatu bytowskiego

W latach 2012-2013 odnotowano odpowiednio 214 i 188 zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie. Dane te wskazują na spadek o 12,1% w ilości przyjętych przez pracowników OPS informacji o przemocy w rodzinie w omawianym okresie. Z analizy danych liczbowych wynika, iż najwięcej zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie w latach 2012-2013 przyjęli pracownicy socjalni z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Miastku, tj. 36,0% w 2012 i 31,9% w 2013 wszystkich zgłoszeń. W 2012 roku zdecydowanie najmniej zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie otrzymali pracownicy z gminy Studzienice – 1,4%. Natomiast w 2013 roku pracownicy z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebielinie nie odnotowali żadnego zgłoszenia o przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art. 9d ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje za każdym razem, gdy istnieje podejrzenie stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Poniżej dokonano analizy ilościowej wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” przez pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu bytowskiego.

Wykres 2. Liczba procedur „Niebieskiej Karty” wszczęta przez pracowników socjalnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu bytowskiego w latach 2012-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie powiatu bytowskiego

W związku z stosowaniem przemocy w rodzinie pracownicy socjalni z terenu powiatu bytowskiego w 2012 roku wszczęli 26, a w 2013- 28 procedur „Niebieskiej Karty”. W badanym okresie największą liczbę procedur NK zainicjowali pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bytowie wraz z pracownikami Zespołu Interdyscyplinarnego funkcjonującego przy MOPS w Bytowie, tj 30,8% i 42,9% wszystkich procedur NK. W latach 2012-2013 pracownicy socjalni z gmin Trzebielino, Kołczygłowy i Parchowo nie wszczęli żadnej procedury „Niebieskiej Karty”. Podobna sytuacja zaistniała w 2012 roku w gminie Borzytuchom oraz w 2013 roku w gminie Lipnica.

Ośrodki Pomocy Społecznej udzielają wsparcia m.in. w postaci specjalistycznego poradnictwa. Mieszkańcy gmin, których bezpośrednio dotyka problem przemocy w rodzinie korzystają z porad socjalnych, psychologicznych, prawnych oraz wsparcia finansowego. Formy poradnictwa udzielanego w sytuacji, w której zaistnieje przemoc w rodzinie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1. Działania podejmowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej wobec osób dotkniętych przemocą i stosujących przemoc w rodzinie w 2013 roku

Gmina	Formy udzielonej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc w rodzinie
Bytów	– praca socjalna, w tym cykliczne wizyty w środowisku, – informowanie o warunkach korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, – wskazanie na możliwość skorzystania z pomocy psychologicznej oraz w formie poradnictwa medycznego, zawodowego i rodzinnego, – kierowanie do udziału w grupach wsparcia dla osób współuzależnionych, – konsultacje psychologiczne, – konsultacje prawne, – kierowanie do udziału w grupie psycho-edukacyjnej.	– kierowanie wniosków do GKRPA o zastosowaniu leczenia odwykowego, – konsultacje psychologiczne, – konsultacje z terapeutą do spraw uzależnień, – systematyczne wizyty w środowisku pracownika socjalnego, dzielnicowego i kuratora, – kierowanie do udziału w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
Miastko	– organizowanie indywidualnych konsultacji z psychologiem, – organizowanie indywidualnych konsultacji z terapeutą ds. uzależnień, – organizowanie indywidualnych konsultacji z prawnikiem, – zmotywowanie do udziału w grupie terapeutycznej, – praca socjalna, w tym cykliczne wizyty w środowisku, – zapewnienie schronienia osobom pokrzywdzonym, – kierowanie do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Miastku, – kierowanie dzieci do Placówki Wsparcia w Miastku, – udzielanie pomocy finansowej, – reprezentowanie interesów ofiary przemocy w instytucjach prawnych (sądy), – pomoc w organizacji kolonii letnich dzieci z rodzin, w których występuje przemoc.	– indywidualne konsultacje z psychologiem, – indywidualne konsultacje z terapeutą ds. uzależnień, – motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego, – konsultacje w Poradni Zdrowia Psychicznego, – zgłaszanie do udziału w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych, – skierowanie do wzięcia udziału w zajęciach terapeutycznych organizowanych przez Centrum Integracji Społecznej, – złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa do prokuratury, – współpraca z placówkami zwalczającymi uzależnienia, – cykliczne wizyty w środowisku.
Czarna Dąbrówka	– rozmowy wspierające i informujące prowadzone przez członków grup roboczych, – rozpowszechnianie ulotek informacyjnych dotyczących praw ofiar przemocy, – kierowanie do Punktu Konsultacyjnego.	– rozmowy dyscyplinujące prowadzone przez członków grup roboczych, – kierowanie do Punktu Konsultacyjnego, – kierowanie spraw o spowodowanie leczenia odwykowego do GKRPA, – kierowanie do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Borzytuchom	– pomoc niefinansowa w formie poradnictwa socjalnego, – kierowanie ofiar do skorzystania z poradnictwa psychologicznego oraz prawnego, – udzielanie wsparcia finansowego, – przedzielenie asystenta rodziny.	– kierowanie do GKRPA w Gminie w celu podjęcia leczenia, – motywowanie do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc.
Tuchomie	– wsparcie psychologiczne, – poradnictwo prawne, – praca socjalna, – pomoc finansowa, – izolacja od sprawcy przemocy (umieszczenie w OIK), – wniosek do Prokuratury o znęcanie, – wniosek do Sądu o wgląd w sytuację rodziny.	– kierowanie do GKRPA w celu poddania oddziaływaniom terapeutycznym, – kierowanie do PCPR w celu uczestniczenia w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc, – wsparcie psychologiczne, – praca socjalna, – wniosek do Prokuratury o znęcanie – zawiadomienie Policji o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.
Lipnica	– wizyty w środowisku rodzinnym (Policja i pracownik socjalny), – umożliwienie spotkań z psychologiem przy GKRPA – wsparcie asystenta rodziny.	– umożliwienie spotkań z psychologiem przy GKRPA, – wystosowano 5 zaproszeń do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w Bytowie (1 osoba ukończyła program) – kierowanie do GKRPA.
Trzebielino	– pomoc psychologiczna, – poradnictwo socjalne – poradnictwo prawne, – informacje o specjalistycznych placówkach udzielających pomocy ofiarom przemocy, – wizyty monitorujące.	– kierowanie do GKRPA (na terapię odwykową), – informowanie o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy w rodzinie, – wizyty monitorujące.
Kołczygłowy	– zaproszenie do udziału w posiedzeniu Zespołu Interdyscyplinarnego, – wywiady środowiskowe, – wsparcie, rozmowa, – pomoc socjalna, – poradnictwo psychologiczne, – realizacja indywidualnego planu pomocy uzgodnionego z rodziną.	– monitoring działań, – kontrola stanu trzeźwości.
Studzienice	– wsparcie psychologiczne, – wsparcie prawne, – pomoc finansowa.	– kierowanie na leczenie odwykowe, – motywowanie do podjęcia leczenia.
Parchowo	– pomoc psychologiczna, – pomoc prawną, – pomoc pedagogiczna, – pomoc socjalna.	– oferowanie pomocy psychologicznej, – kierowanie do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie powiatu bytowskiego

Analiza jakościowa powyższych danych wskazuje, że Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie powiatu bytowskiego najczęściej świadczą pomoc i wsparcie osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w formie poradnictwa specjalistycznego, w szczególności psychologicznego i prawnego, pracy socjalnej oraz pomocy finansowej. Ośrodki Pomocy Społecznej podejmują również działania wobec osób stosujących przemoc. Do najczęściej podejmowanych działań należy: kierowanie do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kierowanie do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie, indywidualne konsultacje z specjalistami.

W ramach diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu bytowskiego zebrano informacje na temat osób doświadczających przemocy. Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie z podziałem na gminy przedstawia poniższa tabela oraz wykres:

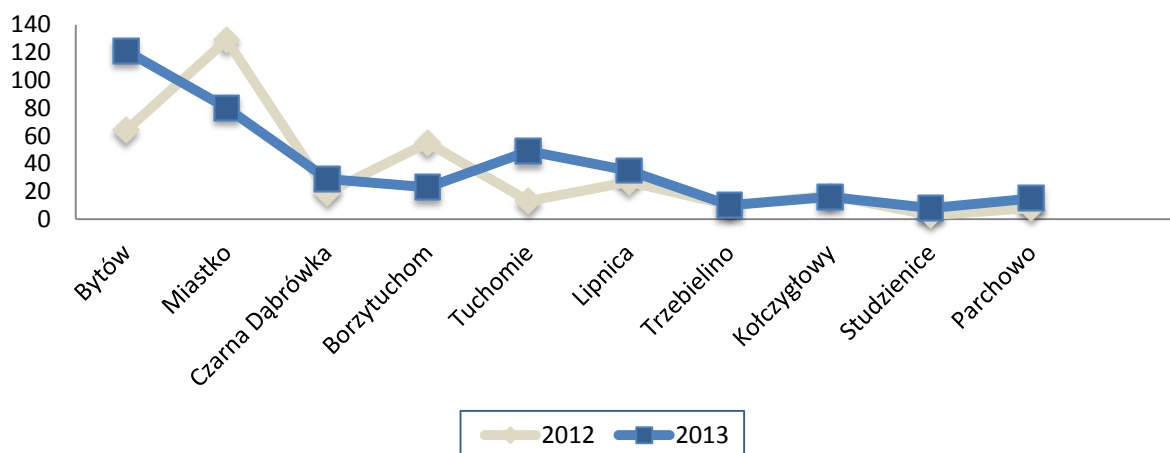
Tabela 2. Liczba osób doznających przemocy w rodzinie z podziałem na gminy oraz kobiety, mężczyźni, dzieci i młodzież do 18 r.ż. w latach 2012-2013

Gmina	Wyszczególnienie	2012	2013
Bytów	Kobiety	44	75
	Mężczyźni	4	4
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	16	42
	ogółem	64	121
Miastko	Kobiety	62	47
	Mężczyźni	5	7
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	62	26
	Ogółem	129	80
Czarna Dąbrówka	Kobiety	16	13
	Mężczyźni	0	0
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	3	16
	Ogółem	19	29
Borzytuchom	Kobiety	18	10
	Mężczyźni	0	1
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	37	12
	Ogółem	55	23
Tuchomie	Kobiety	7	16
	Mężczyźni	0	3
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	6	30

	Ogółem	13	49
Lipnica	Kobiety	8	9
	Mężczyźni	0	4
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	19	22
	Ogółem	27	35
Trzebielino	Kobiety	10	10
	Mężczyźni	0	0
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	0	0
	Ogółem	10	10
Kolczygłowy	Kobiety	8	11
	Mężczyźni	0	0
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	9	5
	Ogółem	17	16
Studzienice	Kobiety	2	8
	Mężczyźni	0	0
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	1	0
	Ogółem	3	8
Parchowo	Kobiety	6	8
	Mężczyźni	0	1
	Dzieci i młodzież do 18 r.ż.	2	6
Ogółem liczba ofiar		345	386

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie powiatu bytowskiego.

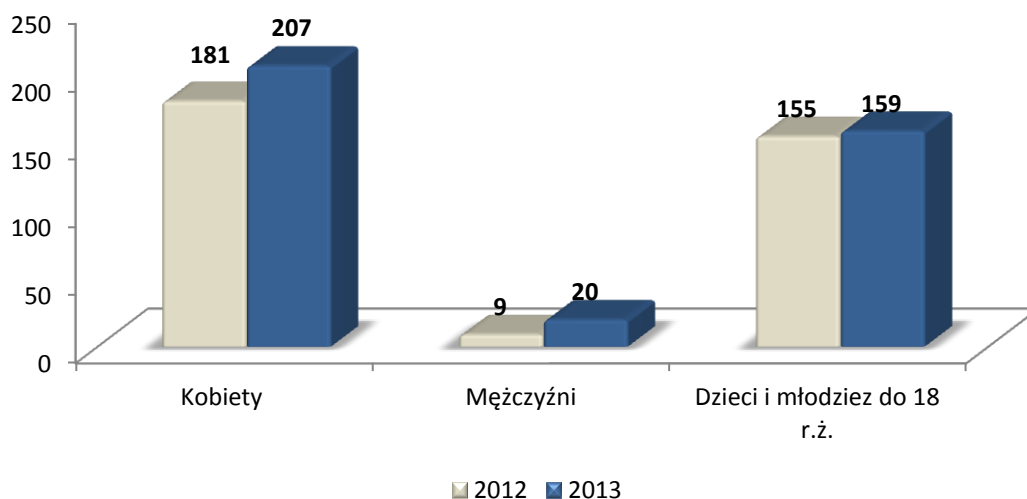
Wykres 3. Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie w podziale na gminy w latach 2012-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie powiatu bytowskiego.

Dane wskazują, iż liczba osób dotkniętych przemocą, którzy zgłosili swój problem pracownikom Ośrodków Pomocy Społecznej wzrosła w omawianym okresie o 11,9% – z 345 do 386 osób. Największą liczbę ofiar w 2012 roku zanotowano w gminie Miastko – 37,4% wszystkich ofiar, a rok później, tj. w 2013 w Bytowie – 31,3%. Najmniejszą liczbą ofiar w latach 2012-2013 zanotowano w gminie Studzienice, odpowiednio 0,9% i 2,1% ogółu osób doświadczających przemocy w rodzinie. Analizując dane dotyczące osób doznających przemocy w rodzinie z podziałem na: kobiety, mężczyźni oraz dzieci i młodzież do 18 roku życia otrzymujemy dane zaprezentowane na wykresie nr 4:

Wykres 4. Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie z podziałem na: kobiety, mężczyźni, dzieci i młodzież do 18 r.ż., lata 2012-2013

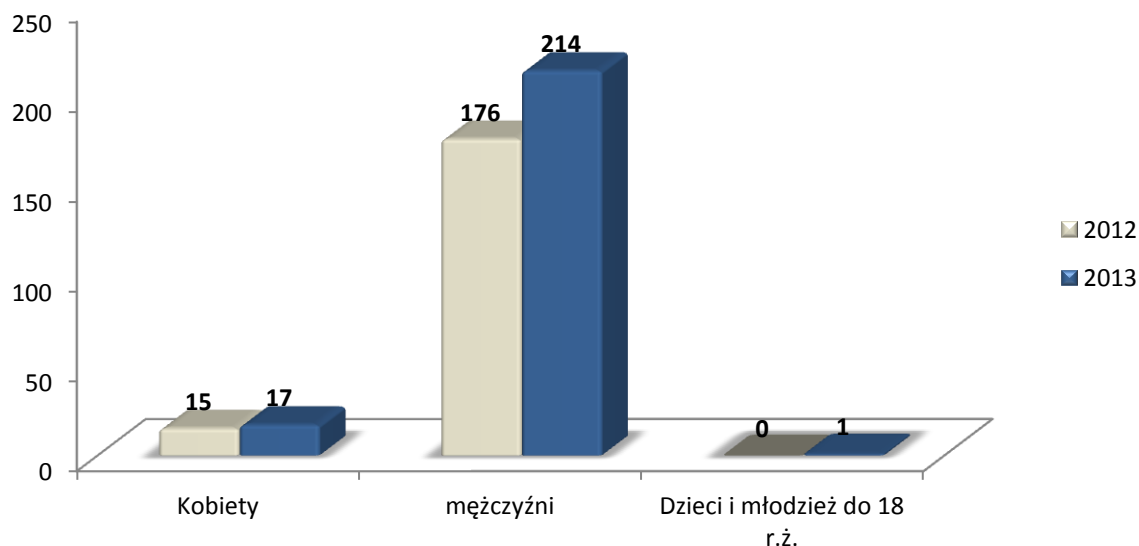

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie powiatu bytowskiego.

W latach 2012-2013 najliczniejszą grupą doświadczającą przemocy w rodzinie były kobiety. W 2012 roku stanowiły 52,5% wszystkich ofiar, natomiast w 2013 – 53,6%. Zauważalna jest nieznaczna tendencja wzrostowa. Zaniepokojenie budzi fakt, że dzieci i młodzież do 18 roku życia stanowią 44,9% i 41,2% wszystkich osób doznających przemocy w rodzinie. Doświadczenie przemocy domowej w dzieciństwie wiąże się m.in. z możliwością powielania wzorców wyniesionych z domu rodzinnego na nowe związki – tworzy się błędne koło. Najmniej liczną grupą osób doświadczających przemocy w rodzinie na terenie naszego powiatu są mężczyźni. Jak pokazują powyższe dane zaledwie – 2,6% w 2012 i 5,2% w 2013 roku mężczyzn doświadczyło przemocy w rodzinie.

W celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu bytowskiego dokonano analizy ilościowej osób stosujących przemoc w rodzinie. Stworzono zestawienia ilości sprawców z podziałem na: kobiety, mężczyźni, dzieci i młodzież do 18 roku życia. Zbadano również zależność pomiędzy stosowaniem przemocy, a spożywaniem alkoholu.

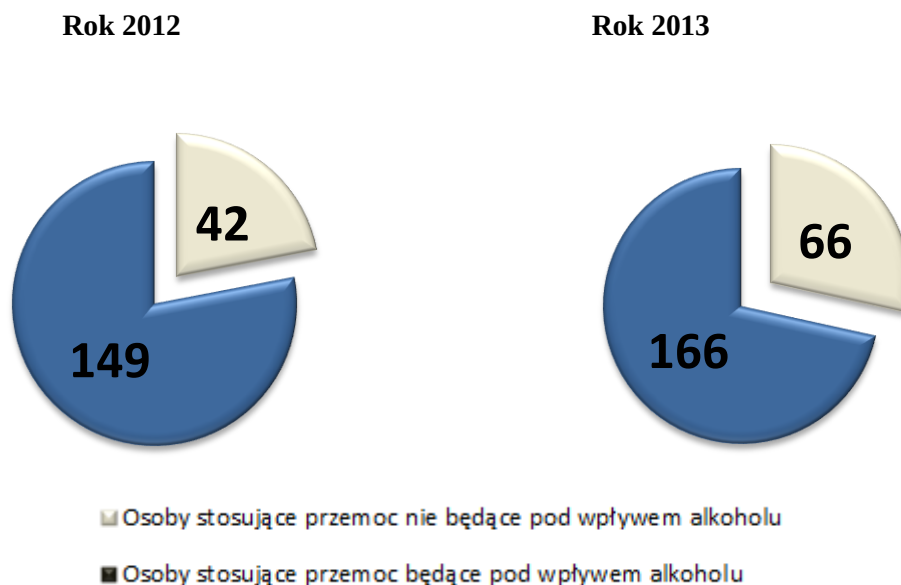
Wykres 5. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie z podziałem na: kobiety, mężczyzn, dzieci i młodzież do 18 r. ż., lata 2012-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie powiatu bytowskiego.

Wyniki badań wskazują, że wzrosła liczba sprawców przemocy w rodzinie w latach 2012-2013. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie wzrosła z 191 w 2012 roku do 232 w 2013, tj. 21,5 %. Sprawcami przemocy byli najczęściej mężczyźni. Stanowią oni 92,1% w 2012 roku i 92,2% w 2013, ogółu osób stosujących przemoc wg danych OPS. Nieznaczną liczbą kobiety jest sprawcami przemocy w rodzinie. Wyniki pokazują, że jest to zaledwie 7,9% w 2012 oraz 7,3% wszystkich sprawców. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bytowie, jako jedyni, odnotowali 1 przypadek, gdy dziecko do 18 roku życia było sprawcą przemocy w rodzinie.

Wykres 6 i 7. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie w stanie nietrzeźwości i trzeźwości w 2012 i 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie powiatu bytowskiego.

Na przełomie lat 2012-2013 wzrosła liczba osób stosujących przemoc pod wpływem alkoholu o 11,4%. Wynik ten jest bardzo niepokojący. Biorąc pod uwagę cały badany okres, osoby stosujące przemoc, równocześnie będące pod działaniem alkoholu stanowią 78,0% w 2012 roku oraz 71,6% w 2013 roku ogółu sprawców przemocy w rodzinie.

Policja stanowi jeden z podstawowych elementów systemu wsparcia ofiar przemocy. Zgodnie z zapisami Zarządzenia Nr 162 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 lutego 2008 roku w sprawie metod i form wykonywania przez Policję zadań w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieskiej Karty” policjanci są zobowiązani do rozpoczęcia procedury i wypełnienia tzw. „Niebieskiej Karty” obligatoryjnie podczas interwencji domowej wobec przemocy w rodzinie oraz fakultatywnie podczas wykonywania wszystkich innych czynności służbowych, jeśli jednocześnie są spełnione dwa warunki: policjant uzyska informację o przemocy w rodzinie lub będzie miał podejrzenie jej występowania oraz koniecznie będzie udzielenie pomocy jej ofiarom. Zapis ten zapewnia ofiarom przemocy możliwość uzyskania pomocy w każdej sytuacji, gdy tego potrzebują, a nie tylko w konsekwencji przeprowadzonej interwencji. W dokumencie tym również w sposób precyzyjny określono obowiązki Policjantów na poszczególnych etapach realizacji procedury

„Niebieskiej Karty”, wskazując potrzebę przekazywania informacji dotyczących rodzin, w których zachodzi przemoc organom administracji rządowej i jednostkom samorządu terytorialnego bądź podmiotom, którym te organy lub jednostki zleciły realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Bytowie w latach 2012-2013 wszczęto 331 procedur „Niebieskiej Karty”. W 2013 roku nastąpił spadek ilość sporządzonych „Niebieskich Kart” przez funkcjonariuszy Policji w porównaniu do roku poprzedniego, tj. 2012 o 17,1%. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Ilość wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” przez Komendę Powiatową Policji w Bytowie w latach 2012-2013

	Rok 2012	Rok 2013
Ilość sporządzonych NK	181	150

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP w Bytowie

W latach 2012-2013 w Komendzie Powiatowej Policji w Bytowie odnotowano łącznie 581 ofiar wg procedury „Niebieskiej Karty”. W tabeli nr 4 przedstawiono dane dotyczące osób dotkniętych przemocą w rodzinie z podziałem na kobiety, mężczyzn i małoletnich.

Tabela 4. liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie na terenie powiatu bytowskiego w latach 2012-2013

Rok	2012	2013
Podział:		
Kobiety	205	139
Mężczyźni	45	20
Małoletni	112	60
Ogółem	362	219

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP w Bytowie

Z przedstawionych danych wynika, że największą liczbę ofiar przemocy domowej na terenie powiatu bytowskiego stanowią kobiety. W 2012 roku kobiety stanowiły 56,6% ofiar, w roku 2013 – 63,5%. Kolejną dużą grupę, którą dotyka zjawisko przemocy są małoletni – 30,9% wszystkich ofiar w 2012 roku i 27,4% w 2013 roku. Na przestrzeni analizowanych lat

stosunkowo najmniej liczną grupę osób doświadczających przemocy stanowili mężczyźni. W roku 2012 – 12,4% ofiar, w 2013 – 9,1% ogółu ofiar.

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Bytowie wynika, że sprawcami przemocy w rodzinie są przede wszystkim mężczyźni. W 2012 roku stanowili 96,7% wszystkich sprawców przemocy, natomiast w 2013 roku – 92,8%. Niewielki odsetek stanowiły kobiety – 3,3% w 2012 roku i 7,2% w 2013. W przeciągu tych lat nie odnotowano, aby sprawcami przemocy w rodzinie byli małoletni. Znamienny jest fakt, iż do większości aktów przemocy domowej dochodziło gdy sprawca był pod wpływem alkoholu. W latach 2012-2013 pod wpływem alkoholu było 76% sprawców przemocy domowej. Szczegółowe dane przedstawia tabela nr 5 oraz wykres nr 6.

Tabela 5. Liczba sprawców przemocy w latach 2012-2013

	Rok 2012		Rok 2013	
	ogółem:	pod wpływem alkoholu:	ogółem:	pod wpływem alkoholu:
Liczba sprawców przemocy ogółem, w tym:	181	138	153	117
Kobiety	6	3	11	4
Mężczyźni	175	135	142	113
Małoletni	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP w Bytowie

Wykres 6. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie w stanie nietrzeźwości i trzeźwości w 2012 i 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP w Bytowie

W ramach współpracy interdyscyplinarnej w analizowanym okresie Policja w Bytowie skierowała 331 informacji o ujawnionych przypadkach przemocy domowej do innych

instytucji. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” z dnia 13.09.2011 roku instytucja sporządzająca Niebieską Kartę zobowiązana jest do przekazania sprawy do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Tabela 6. Liczba skierowanych przez Policję informacji o ujawnionych przypadkach przemocy do Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2012-2013

	Rok 2012	Rok 2013
Liczba przekazanych informacji	181	150

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP w Bytowie

Na podstawie przeprowadzonej analizy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu bytowskiego w latach 2012-2013, na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej, można wysunąć następujące wnioski:

- nastąpił spadek ilości zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie o 12,1%,
- nastąpił wzrost wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” o 7,7%,
- liczba ofiar przemocy domowej wzrosła o 11,9%.
- najczęstszymi ofiarami przemocy domowej były kobiety (w 2013 roku stanowiły 53,6% wszystkich ofiar), a następnie dzieci (41,2% w 2013 roku).
- liczba sprawców przemocy domowej wzrosła o 21,5%,
- najczęstszymi sprawcami przemocy byli mężczyźni (w 2013 roku – 92,2% wszystkich sprawców)
- wzrosła liczba sprawców działających pod wpływem alkoholu o 11,4%.

III. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2013 – 2014 ZA 2013 ROK

CEL I

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania. Zdaniem specjalistów rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazuje na to, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Dlatego tak ważne jest, aby stale aktualizować dane na temat rozmiarów zjawiska przemocy i jego dynamiki, w odniesieniu do środowiska lokalnego. Daje to możliwość natychmiastowego wdrożenia odpowiednich działań bądź wprowadzenia zmian w aktualnych programach.

Kierunki działania	Wskaźniki efektywności działań	Sposób realizacji w 2013 roku
Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania: 1) Zbieranie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu bytowskiego. Analiza porównawcza uzyskanych danych.	Wskaźniki poddane analizie: Informacje dotyczące zjawiska przemocy domowej uzyskane z instytucji zaangażowanych w pracę na rzecz dziecka i rodziny.	Wszelkie informacje dotyczące diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu bytowskiego przedstawiono w rozdziale II niniejszego Sprawozdania.
2) Badanie istniejącej infrastruktury instytucji pomagających osobom doświadczającym przemocy w rodzinie z uwzględnieniem form i metod udzielonego wsparcia.	Dysponowanie aktualnymi danymi dotyczącymi infrastruktury instytucji pomagających osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz zakresu udzielonego wsparcia	Wszelkie informacje dotyczące diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu bytowskiego przedstawiono w rozdziale II niniejszego Sprawozdania.

CEL II

Wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie świadomości społecznej na temat prawidłowych metod wychowawczych

Zwiększanie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie oraz propagowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich może znacząco wpłynąć na zmianę postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie, zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie, promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, a w następstwie spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.

Kierunki działania	Wskaźniki efektywności działań	Sposób realizacji w 2013 roku
Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania: 1) Prowadzenie kampanii promocyjno-informacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie	Wskaźniki poddane analizie: Ilość przeprowadzonych kampanii promocyjno-informacyjnych.	Instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny z pow. bytowskiego przeprowadziły 6 kampanii promocyjno-informacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie: – W Zespole Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Miastku w ramach „Dnia Otwartego Szkoły” zorganizowano kampanię pn. „Stop przemocy” w ramach której zostały podjęte następujące działania: • akcja informacyjna w formie ekspozycji plakatów, ulotek, materiałów informacyjnych pozyskanych z Miejsko Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Miastku, • porady psychologiczne i pedagogiczne. – W Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczym im. Dzieci Europy w Bytowie zorganizowano kampanię pod tytułem: „Niebieska godzina wychowawcza”. – Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej Dąbrówce w 2013 roku zorganizowali kampanię o nazwie „Stop przemocy”. W ramach akcji wyprodukowane zostało 300 ulotek. Zostały one rozpowszechnione w szkołach oraz innych instytucjach na terenie powiatu bytowskiego. – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytowie w 2013 roku uczestniczyła w ogólnopolskiej kampanii profilaktyczno-edukacyjnej „Zachowaj Trzeźwy Umysł”. Dodatkowo pracownicy GKRPA udostępniali informację dotyczące kampanii „Reaguj na przemoc”. – Zespół Szkół Ekonomiczno-Rolniczych w Bytowie realizował kampanię pod nazwą „Postaw na rodzinę”.

		– W Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Miastku prowadziło kampanię „Reaguj na przemoc”. W ramach kampanii prowadzone były spotkania i prelekcje w szkołach.
2) Współpraca pomiędzy instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny oraz szkołami z terenu powiatu bytowskiego w zakresie zwiększenia świadomości uczniów i ich rodziców na temat zjawiska przemocy w rodzinie.	Ilość szkół i instytucji podejmujących działania na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie oraz przemocy wobec dzieci.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako koordynator <i>Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2016</i> otrzymał pisemne informacje nt. zjawiska przemocy w rodzinie i współpracy od następujących instytucji: – 6 szkół z terenu powiatu bytowskiego (LO Bytów, ZSER Bytów, SOSW Bytów, ZSP Bytów, ZSOiT Miastko, ZSP Łódzierz), – 10 Ośrodków Pomocy Społecznej, – 10 Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – 2 Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, – Powiatowego Młodzieżowego Domu Kultury w Miastku. Każda z wyżej wymienionych instytucji podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Współpraca pomiędzy tymi instytucjami odbywa się na zasadzie dostępnych możliwości oraz misji niesienia pomocy przez poszczególne organy. W dużej mierze współpraca ta opiera się na: interdyscyplinarnej pomocy rodzinom dotkniętym przemocą, konsultacjach specjalistycznych, ukierunkowania działań w sytuacjach kryzysowych, sporządzanie diagnoz i opinii psychologicznych, poprzez uczestnictwo w grupach roboczych ZI, bieżącej wymianie informacji, doświadczeń, udziale w szkoleniach, realizacji nowoczesnych programów edukacyjno-profilaktycznych o długofalowym, wszechstronnym, profesjonalnym działaniu. Opis dokładnych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane przez pomoc społeczną, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych oraz oświatę umieszczono poniżej: – OŚWIATA Oświata obejmuje ogół instytucji (szkoły, przedszkola, świetlice, placówki opiekuńcze, poradnie psychologiczno-pedagogiczne), których celem jest upowszechnienie wykształcenia

oraz realizowanie określonych celów wychowawczych. Instytucje te poza podstawowym zadaniem kształcenia dzieci i młodzieży m.in. zapewniają im opiekę poza rodziną oraz mając możliwości oddziaływania na rodziców wspierają prowadzone przez nich działania wychowawcze.

W ramach procedury przedstawiciel oświaty:

1. udziela kompleksowych informacji o:
  - możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
  - możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
2. organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
3. może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
4. diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci;
5. udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

– **POMOC SPOŁECZNA**

Pomoc społeczna ma za zadanie udzielenie pomocy osobom i rodzinom w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać oraz zapobiegać

powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana również w przypadku występowania przemocy w rodzinie. Pomoc świadczona przez ośrodki pomocy społecznej obejmuje przede wszystkim:

1. przeprowadzanie wywiadu środowiskowego wraz z załączoną procedurą „Niebieskie Karty”, umożliwiającą zidentyfikowanie przemocy w rodzinie,
2. przygotowanie kompleksowego planu pomocy i monitorowanie podjętych działań,
3. pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i bytowych,
4. prowadzenie poradnictwa,
5. udzielanie informacji o przysługujących prawach i możliwościach uzyskania pomocy,
6. kierowanie do specjalistycznych instytucji pomagających ofiarom przemocy oraz wskazywanie miejsc oferujących schronienie,
7. udzielanie, w uzasadnionych przypadkach, pomocy finansowej, rzeczowej.

– **GMINNE KOMISJE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH**

W przypadku, gdy przemocy domowej towarzyszy nadużywanie alkoholu, do zadań GKRPA należy:

1. rozpoznanie sytuacji w rodzinie w drodze przeprowadzenia wywiadu środowiskowego wraz z załączoną procedurą „Niebieskie Karty”, umożliwiającą zidentyfikowanie przemocy w rodzinie,
2. wezwanie osoby nadużywającej alkoholu i stosującej przemoc na rozmowę ostrzegawczą, informującą o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy wobec bliskich,
3. udzielanie wsparcia socjalnego, psychologicznego i prawnego ofiarom przemocy,
4. informowanie rodzin uwikłanych w przemoc o możliwościach uzyskania pomocy,
5. wnioskowanie do sądu o zastosowanie wobec osoby nadużywającej alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

3) Organizowanie szkoleń, pogadanek, wykładów, zajęć wychowawczych i profilaktycznych na temat zjawiska przemocy w sposobów jej przeciwdziałania.

Ilość przeprowadzonych szkoleń, pogadanek, wykładów, zajęć wychowawczych i profilaktycznych na temat zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania.

Na terenie powiatu bytowskiego w omawianym okresie sprawozdawczym zorganizowano ogółem 50 spotkań na temat zjawiska przemocy, w tym: 13 programów, 11 pogadanek, 5 zajęć profilaktycznych, 16 szkoleń, 4 warsztaty i 1 prelekcję na temat zjawiska przemocy. Dodatkowo w ramach tematyki godzin wychowawczych w szkołach odbywają się zajęcia poświęcone profilaktyce przemocy, których liczby niestety nie jesteśmy w stanie podać. Szczegółowe informacje dotyczące podejmowanych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie zostały zamieszczone poniżej:

- Stowarzyszenie Kobiet Na Rzecz Kobiet i Rodziny w Bytowie organizowało program edukacyjny z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W ramach realizowanego programu przeprowadzono m.in. szkolenia w zakresie:
  - interdyscyplinarnej pomocy ofiarom i sprawcom przemocy,
  - diagnozy i pomocy dzieciom krzywdzonym,
  - motywowanie do zmian klientów, którzy zmian nie chcą.
- W 2013 roku Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bytowie brała udział w 6 pogadankach na tematy:
  - nowe zadania dla oświaty w świetle nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
  - zachowania destrukcyjne młodzieży w okresie adolescencji,
  - zachowania agresywne dzieci i młodzieży, sposoby reagowania i zapobiegania,
  - cyberprzemoc.

Dodatkowo PPP w Bytowie prowadziła 4 zajęcia profilaktyczne: „ABC złości” oraz „Mamo, tato pomóżcie mi – stawienia granic”.

- W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Łodzierzy odbyło się szkolenie dla Rady Pedagogicznej pod tytułem: „Sposoby reagowania w sytuacjach kryzysowych w szkole i placówce oświatowej”. Ponadto cyklicznie odbywają się pogadanki dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie na godzinach wychowawczych wśród wszystkich klas szkolnych.
- Zgodnie z planem Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli i potrzebami

szkoły w 2013 roku w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Miastku zorganizowano 2 szkolenia. Szkolenia te były przeznaczone dla pedagogów i dotyczyły profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy. Dodatkowo w każdej z klas, w ramach tematyki godzin wychowawczych odbywają się zajęcia poświęcone profilaktyce przemocy. Zajęcia te realizowane są przynajmniej raz w roku szkolnym.

- W Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczym im. Dzieci Europy w Bytowie odbyło się 5 szkoleń o następujących tytułach: „Żyjemy bez agresji”, „Ja i mój świat”, „Trening zastępowania agresji”, „Stop agresji rówieśniczej”, „Słup soli”.
- Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury w Miastku w ramach przeciwdziałania przemocy organizował w 2013 roku: cykliczną profilaktyczną imprezę XXI edycja „Panorama życia” – 2.12. oraz XI Konkurs Literacki dotyczący uzależnień 15.09.-02.12.
- Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lipnicy w 2013 roku wzięli udział w dwóch bezpłatnych szkoleniach organizowanych na poziomie powiatu: „Interdyscyplinarna pomoc sprawcom przemocy – zasady, etapy i cele” oraz „Diagnoza i pomoc dzieciom krzywdzonym – zasady, etapy, cele”.
- W 2013 roku w Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuchomiu odbyły się: Szkoła dla rodziców (lipiec-sierpień), szkolenie dla członków ZI, grup roboczych, nauczycieli (I kwartał), pogadanki z dziećmi (okres wakacyjny). Dodatkowo członkowie ZI korzystają ze szkoleń wyjazdowych.
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Bytowie przy współpracy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Bytowie zorganizowali prelekcję na temat „Niebieskiej Karty”. Zajęcia te miały charakter wykładu, w którym uczestniczyli uczniowie ZSP w Bytowie.
- W ciągu omawianego okresu czasu Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Miastku zorganizowała 3 cykle po 14 godzin warsztatów „Szkoła dla rodziców

i wychowawców” oraz trzy szkolenia wewnętrzne psychologów i pedagogów: „Prawne aspekty przemocy w rodzinie”, „Mobbing i bullying w szkole”, „Bezpieczna rodzina- czyli jak dbać o bezpieczeństwo rodziny i pomóc tym, które są zagrożone”.

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytowie uczestniczyła w szkoleniu pod nazwą „Niebieska godzina wychowawcza” oraz „Magiczne Kryształy”. Efektem powyższego szkolenia było przeprowadzenie przez pracowników GKRPA w Bytowie zajęć profilaktycznych w Szkole Podstawowej w Rekowie.
- Zespół Szkół Ekonomiczno-Rolniczych w Bytowie w zależności od potrzeb organizują pogadanki, wykłady bądź zajęcia na temat zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania. Tematyka przemocy jest umieszczona w Programie Wychowawczym i Profilaktycznym Szkoły.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kołczygłowach zorganizowała 5 spotkań na zasadzie pogadanek na temat przeciwdziałania przemocy „Złodzieje życia”, „Szczepki życia”. Działania te skierowane były do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych.
- W Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Miastku odbyło się 10 programów profilaktycznych dla rodziców oraz dzieci dotyczących zjawiska przemocy i uzależnień.

CEL III

Zwiększenie dostępu do specjalistycznego wsparcia dla ofiar i świadków przemocy

Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie należy do jednych z podstawowych zadań powiatu. W ramach tych działań realizowane będą następujące zadania: wspieranie psychologiczne, terapeutyczne, poradnictwo medyczne, prawne, socjalne, zawodowe dla osób doświadczających przemocy.

Kierunki działania	Wskaźniki efektywności działań	Sposób realizacji w 2013 roku
Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania: 1) Utworzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	Wskaźniki poddane analizie: Działalność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego	Na terenie powiatu bytowskiego funkcjonują 4 Punkty Informacyjno-Konsultacyjne, które udzielają specjalistycznej pomocy osobom w trudnych sytuacjach życiowych. W analizowanym okresie sprawozdawczym udzielono pomocy 63 osobom mieszkającym na terenie powiatu bytowskiego. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż liczba osób korzystających z pomocy PIK byłaby większa, lecz niektóre Ośrodki nie są w stanie dodać ilości osób korzystających z tego wsparcia. PIK działają przy następujących ośrodkach pomocy społecznej: – Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kołczygłowach (Nie było chętnych osób do skorzystania z świadczonej tam pomocy). – Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej Dąbrówce. Działalnością PIK jest pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie. W 2013 roku z tego wsparcia skorzystało 12 osób. – Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytowie. GKRPA w ramach działania PIK prowadzone są dyżury członków GKRPA, psychologa, terapeuty, pedagoga i radcy prawnego. GKRPA w Bytowie nie potrafi podać liczby osób korzystających z wsparcia w PIK. – Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Miastku. W Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym M-GKRPA prowadzone są konsultacje indywidualne i spotkania grupowe. W 2013 roku 51 osób skorzystało z wsparcia oferowanego przez PIK w M-GKRPA w Miastku.

2) Rozszerzenie działalności Punktu Interwencji Kryzysowej poprzez zwiększenie ilości godzin specjalistów.	Liczba specjalistów udzielających wsparcia w ramach PIK oraz tygodniowa liczba godzin pracy poszczególnych specjalistów.	W strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie wyodrębniony jest Punkt Interwencji Kryzysowej, który pomaga mieszkańcom Powiatu przezwyciężyć trudne sytuacje życiowe poprzez udzielanie pomocy psychologicznej, prawnej oraz doradztwa pedagogicznego, m.in. w następujących sytuacjach: przemocy w rodzinie, rozvodu, kryzysów w związkach, napadu, gwałtu, wypadków komunikacyjnych, katastrof, pożarów, utraty osobistej czy też kryzysów uzależnień. Aktualnie PCPR w Bytowie w ramach PIK zatrudnia 1 psychologa, 1 radcę prawnego oraz 1 pracownika socjalnego. Radca prawny zatrudniony w PCPR jest do dyspozycji mieszkańców powiatu bytowskiego przez 2 godziny tygodniowo, psycholog 6 godzin, a pracownik socjalny 40 godzin, dodatkowo pełni dyżur telefoniczny. Z oferowanego wsparcia specjalistycznego w 2013 roku skorzystało 67 osób. Punkt Interwencji Kryzysowej udziela również schronienia na pobyt czasowy w hotelu „Dom Sportowca” przy Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji w Bytowie, przy ul. A. Mickiewicza 13. W 2013 roku udzielono zabezpieczenia w formie schronienia na pobyt czasowy 1 osobie. W analizowanym okresie czasu nie rozszerzono działalności Punktu Interwencji Kryzysowej w PCPR w Bytowie.
3) Opracowanie i rozpowszechnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie	Ilość opracowanych i rozpowszechnionych informacji/informatorów na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.	W omawianym okresie sprawozdawczym nie opracowano, a w konsekwencji nie wydano żadnych nowych informatorów, ulotek, broszur na temat zjawiska przemocy w rodzinie i form udzielanej pomocy w sytuacji doświadczania przemocy. Natomiast większość jednostek i instytucji działających na rzecz pomocy rodzinie i dzieciom rozpowszechnia, udostępnia oraz udziela informacji ustnych wszystkim osobom zgłaszającym się z podejrzeniem przemocy w rodzinie. Poniżej zostały przedstawione szczegółowe informacje z działań podejmowanych przez instytucje z terenu naszego powiatu odnośnie podnoszenia świadomości lokalnej na temat przemocy domowej: – Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Łodzierzy aktywnie uczestniczy w akcjach przeciwko przemocy w rodzinie. Systematycznie rozpowszechniają i udostępniają ulotki i broszury i plakaty tematyczne otrzymane z MGKRPA w Miastku.

- W ramach działań dotyczących profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Miastku wystawiona została ekspozycja w gablocie na temat: instytucji udzielających wsparcia ofiarom przemocy oraz adresy i numery telefonów do tych instytucji.
- W Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trzebielinie są ogólnodostępne informatory i ulotki zawierające informacje na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacjach przemocy. Dodatkowo broszury te są przekazywane osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz zostały wywieszone na tablicy przy siedzibie GOPS w Trzebielinie.
- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Bytów przekazuje informator dotyczący zjawiska przemocy klientom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bytowie.
- Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipnicy udostępniają informację na temat instytucji pomocowych na tablicy informacyjnej w siedzibie Ośrodka, za pośrednictwem własnej strony internetowej oraz ustnych informacji przekazywanych przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Borzytuchomiu podaje, że w 2013 roku pracownicy nie opracowali własnych ulotek, lecz posiadają na stanie ulotki zawierające informacje o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie, które są ogólnodostępne w Ośrodku.
- Pracownicy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytowie na bieżąco informują o instytucjach udzielających pomocy osobom podejrzanym o stosowanie przemocy oraz ofiarom przemocy.
- Pracownicy Zespołu Szkół Ekonomiczno-Rolniczych w Bytowie rozpowszechniają informację o grupie wsparcia dla ofiar Przemocy.
-

		– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie udostępnia informacje oraz informuje klientów zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie o dynamice tego zjawiska oraz formach pomocy udzielanej na terenie powiatu bytowskiego.
4) Współpraca z prokuraturą, sądem, policją i placówkami ochrony zdrowia z terenu powiatu bytowskiego w zakresie zwiększenia dostępu do specjalistycznego wsparcia dla ofiar przemocy.	Ilość instytucji udzielających specjalistycznego wsparcia dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie oraz zakres świadczonej pomocy	Przeciwdziałanie przemocy domowej, niesienie pomocy osobom dotkniętym przemocą oraz ich rodzinom jest obligatoryjnym zadaniem realizowanym przez różne instytucje i służby pomocowe. Do najważniejszych tych instytucji należą m.in.: policja, prokuratura, służba zdrowia. Na terenie powiatu bytowskiego funkcjonuje: – 5 jednostek Policji (KPP Bytów, KP Miastko, PP Kołczygłowy, PP Tuchomie, PP Czarna Dąbrówka), – Sąd Rejonowy w Słupsku z siedzibą w Bytowie, – Sąd Rejonowy w Lęborku z siedzibą w Miastku, – Prokuratura Rejonowa w Bytowie, – Prokuratura Rejonowa w Miastku, – Szpital Powiatu Bytowskiego Sp. z o.o., – Szpital Miejski w Miastku Sp. z o.o. Poniżej zostały wymienione podstawowe zadania instytucji w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie: – POLICJA Czynności wykonywane podczas interwencji: 1. Policjanci przybywają na miejsce interwencji, ustalają tożsamość uczestników konfliktu, przebieg zdarzenia, jego przyczyny i następstwa. 2. Udzielają ofiarom przemocy niezbędnej pomocy, polegającej w szczególności na wezwaniu pogotowia ratunkowego, straży pożarnej itp. 3. W razie potrzeby podejmują inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób będących ofiarami przemocy, włącznie z ewentualnym zastosowaniem wobec sprawców przemocy środków przymusu bezpośredniego i zatrzymaniem.

4. Jeżeli interweniujący policjanci uznają na podstawie dotychczas zebranych informacji, że w danej rodzinie może występować przemoc domowa, wówczas obligatoryjnie wypełniają, podczas lub po interwencji, notatkę urzędową dotyczącą przemocy w rodzinie zwaną „Kartą A”.
5. Interweniujący policjanci informują ofiarę przemocy o przysługujących jej prawach, możliwościach i miejscach uzyskania pomocy. Informację taką policjanci przekazują w formie pisemnej - „Karta B”.
6. Funkcjonariusze informują pokrzywdzonych o możliwości złożenia zawiadomienia o przestępstwie lub wniosku o ściganie sprawcy przemocy w odpowiedniej jednostce policji lub prokuratury.
7. Policjanci przeprowadzają, jeżeli sytuacja na to pozwala, rozmowę pouczającą ze sprawcą przemocy domowej.

– PROKURATURA

Osoby doznające przemocy w rodzinie, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze lub na policji zawiadomienia o przestępstwie ściganym z urzędu lub wniosek o ściganie sprawcy przemocy (przestępstwa ścigane na wniosek osoby poszkodowanej). W sytuacji istnienia uzasadnionego podejrzenia, że doszło do popełnienia przestępstwa prokuratura, we współpracy z policją, jest zobowiązana do:

1. wszczęcia postępowania przygotowawczego celem sprawdzenia czy doszło do przestępstwa,
2. wyjaśnienia okoliczności zdarzenia,
3. zebrania i zabezpieczenia dowodów,
4. ujęcia sprawcy,
5. zastosowania, w uzasadnionych przypadkach, środka zapobiegawczego wobec sprawcy przemocy w formie dozoru policyjnego bądź tymczasowego aresztowania.

– SŁUŻBA ZDROWIA

W przypadku występowania u pacjenta sygnałów świadczących o występowaniu przemocy domowej, lekarze, oprócz udzielenia pomocy medycznej zobligowani są

do realizacji świadczeń na rzecz osoby pokrzywdzonej:

1. informowanie o możliwościach uzyskania pomocy,
2. wystawianie na prośbę osoby pokrzywdzonej zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach i podjętym leczeniu,
3. informowanie ofiar o warunkach i miejscach wystawienia obdukcji (obdukcja jest płatna i może ją wykonać tylko lekarz, który jest do tego uprawniony, czyli lekarz sądowy; zarówno obdukcja, jak i zaświadczenie wystawione przez lekarza może być przedstawione, jako dowód w sprawie karnej).

Instytucje pomocowe funkcjonujące na terenie powiatu bytowskiego współpracują ze sobą w ramach potrzeb i możliwości. W dużej mierze współpraca ta opiera się na: interdyscyplinarnej pomocy rodzinom dotkniętym przemocą, konsultacjach specjalistycznych, ukierunkowania działań w sytuacjach kryzysowych, poprzez uczestnictwo w grupach roboczych ZI, bieżącej wymianie informacji, doświadczeń, udziale w szkoleniach, realizacji nowoczesnych programów edukacyjno-profilaktycznych o długofalowym, wszechstronnym, profesjonalnym działaniu.

CEL IV

Przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, osobom i rodzinom będącym w stanie kryzysu z powodu przemocy.

Przemoc zagraża życiu, niesie za sobą cierpienie fizyczne, ale przede wszystkim powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody w psychice ofiary, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbywania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. W związku z powyższym niezbędne jest zapewnienie odpowiednich warunków oraz zorganizowanie sieci współpracujących instytucji zapewniających specjalistyczną pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Kierunki działania	Wskaźniki efektywności działań	Sposób realizacji w 2013 roku
Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania: 1) Prowadzenie poradnictwa psychologicznego i terapii indywidualnej oraz rodzinnej, a także poradnictwa prawnego i socjalnego	Wskaźniki poddane analizie: Ilość przeprowadzonych porad specjalistycznych oraz liczba osób korzystających ze wsparcia.	Większość instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny funkcjonujących na terenie powiatu bytowskiego udziela specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, prawnego, pedagogicznego, socjalnego i terapeutycznego dla mieszkańców naszego terenu. W analizowanym okresie sprawozdawczym udzielono 1223 porady na rzecz 457 osób. Dodatkowo należy zaznaczyć, że liczba udzielonych porad oraz liczba osób korzystających z wsparcia rzeczywiście jest większa, gdyż niektóre instytucje z terenu powiatu bytowskiego nie są w stanie podać danych liczbowych, gdyż nie prowadzą takiej ewidencji. Poniżej zostają umieszczone informacje na temat udzielanego poradnictwa w poszczególnych instytucjach: – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bytowie w ramach swojej działalności przeprowadziła 46 porad specjalistycznych, w których brało udział 17 osób. Działania te obejmowały: • interwencje kryzysowe, • pomoc indywidualną, • poradnictwo psychologiczne, • psychoterapia • rozmowy wspierające i motywujące. – Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Łodzierzy w sytuacjach trudnych udziela poradnictwa pedagogicznego. Porady nie są ewidencjonowane, odbywają się na bieżąco, w ramach potrzeb. – W ramach działalności Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Miastku prowadzone jest poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne. Indywidualne konsultacje dostępne są zarówno dla uczniów, jak i ich rodziców.

Szkoła nie potrafi podać ilości porad, z uwagi na to, iż odbywają się one na bieżąco w ramach potrzeb.

- W 2013 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej i Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trzebielinie odbywały się raz w miesiącu dyżury psychologa, została zorganizowana pogadanka z udziałem kuratora sądowego oraz była możliwość indywidualnych konsultacji. Udzielono 10 porad specjalistycznych, z wsparcia skorzystało 10 osób.
- W Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Miastku udzielane są dwa razy w miesiącu porady prawne. Na każdym spotkaniu z specjalistą w zakresie prawa korzysta 3-4 osoby. Spotkania mają charakter indywidualny.
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parchowie zatrudnia psychologa, który udziela specjalistycznej pomocy psychologicznej. W 2013 roku z pomocy psychologicznej w GOPS w Parchowie skorzystały 2 osoby i udzielono 3 porad.
- I Liceum Ogólnokształcące w Bytowie w ramach swoich działań udziela również pomocy psychologicznej. W 2013 roku odbyło się 11 porad specjalistycznych, z których skorzystały 2 osoby.
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie udziela specjalistycznych porad psychologicznych, prawnych i socjalnych. W analizowanym okresie udzielono 604 porady specjalistyczne, z których skorzystało 205 mieszkańców powiatu bytowskiego.
- Od drugiego półrocza 2013 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipnicy zatrudniony jest psycholog, który udziela specjalistycznej pomocy. Pomoc ta udzielana jest raz w miesiącu. Dotychczas udzielono wsparcia psychologicznego 8 osobom, w ramach 21 porad.
- W Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuchomiu można skorzystać z porad specjalistów (psycholog, prawnik, pracownik socjalny, terapeuta). W 2013 roku

udzielono 41 porad psychologicznych, 46 terapeutycznych, 194 socjalnych oraz 4 konsultacje z prawnikiem. Z porad psychologicznych skorzystało 17 osób, terapeutycznych – 12, socjalnych 35, a prawnych 4.

- W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Bytowie prowadzone jest poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne. Wsparcie polega na rozmowach indywidualnych i mają charakter terapeutyczny. W 2013 roku udzielono 167 porad dla 30 osób.
- Poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne w gminie Borzytuchom prowadzone jest w miejscowej szkole. Ponadto z porad prawnych mieszkańcy Borzytuchomia mogą skorzystać w Sali Gminnego Ośrodka Kultury. Poradnictwo prawne realizowane jest przez Fundację „Parasol”. GOPS nie prowadzi ewidencji ilości osób skierowanych do korzystania z tego rodzaju wsparcia.
- W Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Miastku prowadzona jest terapia psychologiczna, porady oraz konsultacje. Dokładnej liczby porad oraz osób korzystających z wsparcia PPP w Miastku nie potrafi podać.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytowie umożliwia dostęp do specjalistycznych porad i zajęć terapeutycznych zarówno dla osób uzależnionych od alkoholu w zakresie motywowania do trzeźwości i podjęcia leczenia, zapobiegania nawrotom picia oraz dla osób współuzależnionych.
- W Zespole Szkół Ekonomiczno-Rolniczych w Bytowie prowadzone jest poradnictwo psychologiczne, prawne i socjalne. Z pomocy skorzystało 10 osób w ramach 40 spotkań terapeutycznych.
- W Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Miastku prowadzone jest poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne oraz zajęcia terapeutyczne. Wsparcie to ma charakter konsultacji indywidualnych i spotkań grupowych. Spotkania odbywają się według ustalonego harmonogramu. W 2013 roku z oferowanego przez MGKRPA w Miastku wsparcia specjalistycznego skorzystało 38 osób.

		– Zatrudnieni w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie specjaliści z dziedziny psychologii i prawa udzielili 113 porad, na rzecz 74 osób.
2) Realizacja programów terapeutycznych dla osób doznających przemocy w rodzinie	Liczba zrealizowanych programów terapeutycznych i psychoedukacyjnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz liczba osób biorących w nich udział.	W analizowanym okresie sprawozdawczym odbyły się jedne działania skierowane dla osób doznających przemocy w rodzinie. Zorganizowano grupę edukacyjno-korekcyjną przy Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Miastku. Spotkania miały charakter grupowy. W spotkaniach uczestniczyło 20 osób.
3) Stworzenie warunków lokalowych do prowadzenia poradnictwa i terapii.	Przyjazne i bezpieczne miejsce do prowadzenia poradnictwa i terapii.	Zalecane jest podjęcie takich działań, aby: 1. Warunki lokalowe oraz sposób świadczenia usług pozwalały na udzielanie specjalistycznych porad oraz prowadzenia spraw w warunkach poufności. Dodatkowo należy zwrócić uwagę na to, aby: 2. Sposób przechowywania dokumentacji uniemożliwiał dostęp do niej osobom niepowołanym. 3. Informacje przekazane przez osoby ubiegające się o udzielenie porady mają charakter poufny. 4. Osobom trzecim nie są udzielane informacje na temat prowadzonych spraw oraz klientów bez ich uprzedniej zgody. 5. Dopuszczalna jest konsultacja merytoryczna danej sprawy z innymi organizacjami lub specjalistami w danej dziedzinie w sposób uniemożliwiający identyfikację klienta. 6. Klient jest informowany o ograniczeniach zasady poufności, tj. obowiązku przekazania informacji na temat prowadzonej sprawy na żądanie sądu,

		prokuratury lub innego uprawnionego organu. 7. Szczegółowe zasady w zakresie poufności wypracowane przez organizacje nie mogą być sprzeczne z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych.
4) Utworzenie i prowadzenie grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	Liczba spotkań grupy wsparcia.	Na terenie powiatu bytowskiego, jedynie w gminie Miastko (przy M-GOPS oraz M-GKRPA) funkcjonuje grupa wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Spotkania grupy wsparcia odbywają się dwa razy w miesiącu. W grupie uczestniczy od 2 do 5 osób. Spotkania te mają charakter zarówno rozmów indywidualnych oraz terapii grupowej.

CEL V

Redukcja zachowań agresywnych i nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów, sporów w rodzinach bez użycia przemocy

W celu skutecznego zapobiegania przemocy i zwalczania jej negatywnych skutków konieczne jest podjęcie szerokich działań wobec sprawców przemocy uwzględniających prowadzenie bezpośrednich oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, jak i doskonalenie procedur interwencyjno-prawnych. Oferta skierowana na pracę ze sprawcą jest jednocześnie odpowiedzią na zapotrzebowanie ofiar, które oczekują zmiany zachowań sprawcy przemocy. Poddanie sprawcy pracy korekcyjnej daje szansę na to, że będzie on w stanie zmienić schemat postępowania.

Kierunki działania	Wskaźniki efektywności działań	Sposób realizacji w 2013 roku
Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania: 1) Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	Wskaźniki poddane analizie: Liczba przeprowadzonych programów korekcyjno-edukacyjnych oraz ilość osób, które ukończyły program.	W omawianym okresie sprawozdawczym odbył się 1 cykl programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy na terenie powiatu bytowskiego. Przedmiotowy program został zorganizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie. Celem nadrzędnym programu było zaprzestanie stosowania przemocy w rodzinie. Do celów szczegółowych należą: – psychoedukacja w zakresie problematyki przemocy domowej, – prewencja zachowań agresywnych poprzez wypracowanie skutecznych, konstruktywnych sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych, wyrażania negatywnych emocji, – uświadomienie roli ojca w procesie wychowywania dziecka, – kształtowanie aprobowanego społecznie systemu wartości, – psychoedukacja w zakresie wpływu nadużywania oraz uzależnienia od substancji psychoaktywnych na system rodzinny, – uświadomienie przyczyn braku umiejętności wchodzenia i trwania w satysfakcjonujących związkach, a także powstawania zaburzonych relacji partnerskich, – ćwiczenie umiejętności odraczania gratyfikacji oraz asertywności, – ćwiczenia rozwijające umiejętność współodczuwania. Cykl programowy obejmował konsultacje indywidualne z psychologiem oraz zajęcia psychoedukacyjne. W programie udział wzięło 6 osób, z czego 4 osoby ukończyły program z wynikiem pozytywnym, a 2 zrezygnowały z uczestnictwa w programie.

2) Rozpowszechnianie informacji o instytucjach realizujących program korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie w woj. pomorskim	Liczba rozpowszechnionych informacji.	Większość instytucji działających na rzecz rodziny na terenie powiatu bytowskiego angażują się w rozpowszechnianie informacji na temat prowadzonych programów korekcyjno-edukacyjnych. Szczegółowe informacje pochodzące z poszczególnych instytucji zamieszczone są poniżej: – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bytowie w ramach swojej działalności rozpowszechniła 221 informacji na temat instytucji i miejsc pomocowych w lokalnym środowisku. – Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Łodzierzy angażuje się w akcje rozpowszechniania ulotek i plakatów na temat instytucji realizujących programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc. – W ramach swojej działalności GOPS i GKRPA w Trzebielinie udostępnia na tablicy informacje o instytucjach realizujących program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. – Podczas prac grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce informowano o programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie organizowane przez PCPR w Bytowie. – W ramach działań w stosunku do sprawców przemocy pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipnicy wysłali 5 zaproszeń do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy organizowanego przez PCPR w Bytowie. – Pracownicy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tuchomiu udzielają informacji ustnych o realizowanych programach dla sprawców podczas grup roboczych ZI oraz działań realizowanych w terenie. – Pracownicy grup roboczych ZI w gminie Borzytuchom informują osoby

stosujące przemoc o instytucjach realizujących program korekcyjno-edukacyjny.

- Pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Miastku udzielają informacji o organizowanych na naszym terenie programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc podczas spotkań warsztatowych i indywidualnych.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Parchowie udostępnia informacje o programach korekcyjno-edukacyjnych za pomocą tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy w Parchowie.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie przesłało pismo z informacją o naborze do programu korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie do 10 Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu bytowskiego, Sądu Rejonowego w Lęborku z siedzibą w Bytowie oraz Sądu Rejonowego w Słupsku z siedzibą w Miastku. Dodatkowo informacje o organizowanym programie znajdowały się na stronie internetowej www.pcprbytow.pl oraz tablicach ogłoszeń. Poza tym, w siedzibie PCPR odbyło się szkolenie nt. „Motywowanie osób stosujących przemoc w rodzinie do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym”. Szkolenie to było skierowane do pracowników OPS, ZI, Sądów z terenu naszego powiatu.

IV WNIOSKI Z REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2013-2016 ZA OKRES 2013 ROKU

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2016 zakłada jako cel główny ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępu do pomocy dla osób doświadczających przemocy domowej na terenie powiatu bytowskiego. Cel ten jest realizowany poprzez wyznaczone cele szczegółowe i przypisane im kierunki działań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Pierwszy cel szczegółowy – zakłada diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie poprzez zbieranie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu bytowskiego oraz badanie istniejącej infrastruktury instytucji pomagających osobom doświadczającym przemocy w rodzinie z uwzględnieniem form i metod udzielanego wsparcia. Zdanie to zostało zrealizowane w okresie styczeń-marzec 2014 roku. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie jako koordynator działań zwracał się z pisemną prośbą do instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny z terenu powiatu bytowskiego o przesłanie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie na terenie ich działań. Zapytania zostały wysłane do 10 Ośrodków Pomocy Społecznej, 10 Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendy Powiatowej Policji w Bytowie, Sądu Rejonowego w Słupsku Wydział Zamiejscowy w Miastku, Sądu Rejonowego w Lęborku Oddział Zamiejscowy w Bytowie, Prokuratury Rejonowej w Miastku, Prokuratury Rejonowej w Bytowie, Starostwa Powiatowego w Bytowie Wydział Rozwoju i Spraw Społecznych oraz Wydział Edukacji, Kultury i Sportu. Z diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie z terenu powiatu bytowskiego wynika, iż zwiększyła się liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”, a w konsekwencji wzrosła liczba osób doświadczających oraz stosujących przemoc. W dalszym ciągu kobiety stanowią grupę, która najczęściej doświadcza przemocy. Najczęstszymi sprawcami przemocy w rodzinie są mężczyźni. Niepokojący jest również fakt, iż nastąpił wzrost sprawców przemocy działających pod wpływem alkoholu. Należy jednak zaznaczyć, że wzrost wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” może być efektem wzrostu świadomości mieszkańców powiatu bytowskiego na temat zjawiska przemocy domowej, w wyniku której ofiary oraz świadkowie przemocy przestają bać się zgłaszać fakt stosowania przemocy do odpowiednich instytucji pomocowych. Powyższe wnioski stanowią analizę porównawczą lat 2012-2013.

W obrębie celu szczegółowego Programu: wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie świadomości społecznej na temat prawidłowych metod wychowawczych, w 2013 roku, w powiecie bytowskim zorganizowano 6 kampanii promocyjno-informacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie. Kampanie te były realizowane w gminie Miastko, Bytów i Czarna Dąbrówka. W 2013 roku odbyło się 50 spotkań edukacyjnych dotyczących omawianej tematyki na terenie gminy Bytów, Miastko, Lipnica, Tuchomie, Kołczygłowy.

Cel szczegółowy Programu: zwiększenie dostępu do specjalistycznego wsparcia dla ofiar i świadków przemocy w powiecie bytowskim realizowane było w 2013 roku poprzez działalność 4 Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych działających na terenie powiatu bytowskiego w miejscowościach: Kołczygłowy, Miastko, Czarna Dąbrówka, Bytów. W 2013 roku żadna z instytucji z terenu powiatu bytowskiego nie opracowała nowego informatora dotyczącego zjawiska przemocy w rodzinie, lecz wszystkie instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny są zaangażowane w rozpowszechnianie broszur i ulotek, które są na stanie Ośrodków. Dodatkowo, gdy istnieje taka potrzeba to udzielają informacji ustnych na temat przemocy i form pomocy w tej sytuacji kryzysowej.

W ramach celu szczegółowego: przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, osobom i rodzinom będącym w stanie kryzysu z powodu przemocy w powiecie bytowskim udzielono 1223 porad specjalistycznych na rzecz 457 mieszkańców powiatu bytowskiego. Zorganizowano w gminie Miastko grupę edukacyjno-korekcyjną dla osób doznających przemocy. W programie uczestniczyło 20 osób. Na terenie powiatu bytowskiego w 2013 roku funkcjonowała zaledwie jedna grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. Grupa ta działa przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej oraz Miejsko –Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Miastku.

Cel szczegółowy Programu: redukcja zachowań agresywnych i nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów, sporów w rodzinach bez użycia przemocy. W ramach tego celu zorganizowano 1 cykl programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy. Organizatorem tego programu było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie. Celem programu było zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc oraz zwiększenie ich zdolności do samokontroli agresywnych zachowań i do prawidłowego współżycia w rodzinie. Program korekcyjno-edukacyjny obejmował 10 spotkań grupowych trwających 5 godzin dydaktycznych. Spotkania odbywały się raz w tygodniu na terenie PCPR w Bytowie. W programie udział wzięło 6 osób, z czego 4 osoby

ukończyły program z wynikiem pozytywnym, a 2 zrezygnowały z uczestnictwa w programie. Dodatkowo w siedzibie PCPR odbyło się szkolenie nt. „Motywowanie osób stosujących przemoc w rodzinie do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjny”. Szkolenie to skierowane było do pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej, Zespołów Interdyscyplinarnych, Sądów z terenu naszego powiatu. Celem tego szkolenia było przede wszystkim: omówienie programu korekcyjno-edukacyjnego oraz motywowanie sprawców do udziału w zajęciach grupowych z zakresu przemocy. W szkoleniu udział wzięło 13 osób. Większość instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny na terenie powiatu bytowskiego angażuje się w rozpowszechnianie informacji na temat instytucji realizujących program korekcyjno-edukacyjny.

Ponadto należy zauważyć, iż działania podejmowane przez pomoc społeczną i policję, wykazane w Sprawozdaniu, wzajemnie uzupełniają się i nakładają, co jest naturalne, gdyż wszystkie te czynności skierowane są na osiągnięcie wspólnego celu – zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie.

Z powyższej analizy poszczególnych celów szczegółowych *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2016* wynika potrzeba bardziej pełnego wypełniania celów Programu, w szczególności poprzez:

- Szersze działania profilaktyczne, szczególnie informacyjne i edukacyjne skierowane do ogółu społeczności lokalnej i skoncentrowane na umiejętności rozpoznawania przemocy w rodzinie, wiedzy na temat jej skutków, burzeniu stereotypów podtrzymujących zjawisko przemocy w rodzinie.
- Zwiększenie dostępu do poradnictwa osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie, z naciskiem na instytucje gminne, a więc działające najbliżej mieszkańców.
- Zwiększenie ilości prowadzonych działań wspierających osoby stosujące przemoc w rodzinie w zmianie postaw przemocowych. Jednocześnie należy zauważyć, iż z uwagi na niską motywację wewnętrzną sprawców przemocy występuje niskie zainteresowanie udziałem w programie korekcyjno-edukacyjnym. Dlatego w przyszłości należy rozważyć zasadność dalszego prowadzenia tych działań.
- Z uwagi na interdyscyplinarność problemu przemocy w rodzinie istotnym czynnikiem zwieszającym skuteczność rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie, obok doskonalenia kadr, jest współdziałanie lokalnych instytucji. Zasadnym jest zatem ciągle usprawnianie i wzmacnianie tej współpracy.